

Przemysław Żurawlew

PRZYRODA PARKÓW PODWORSKICH POWIATU PLESZEWSKIEGO

Przemysław Żurawlew

**PRZYRODA
PARKÓW
PODWORSKICH
POWIATU
PLESZEWSKIEGO**

Pleszew 2018

Recenzja naukowa	prof. dr hab. Piotr Tryjanowski (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu), dr Cezary Bystrowski (Instytut Badawczy Leśnictwa w Sękocinie Starym)
Autor	Przemysław Żurawlew
Wydawca	Starostwo Powiatowe w Pleszewie, Wydział Ochrony Środowiska, ul. Poznańska 79, 63-300 Pleszew, www.pleszew.starostwo.gov.pl
Zdjęcia	Przemysław Żurawlew, Ryszard Orzechowski, Piotr Kostuj, Eugeniusz Markiewicz, Piotr Paluszkiewicz, Tomasz Sobiejewski, Krzysztof Fabisiak, Leszek Kostuj, Andrzej Melke, Henryka Guźniczka, Tomasz Skorupka, Danuta Żurawlew, Dariusz Bógdał, Katarzyna Orłowska, Jacek Piotrowski, Dorota Wiewióra, Andrzej Biernat, Piotr Rybarczyk, Urząd Gminy w Czerminie
Zdjęcia na okładce	Tomasz Skorupka (perkozek), Ryszard Orzechowski (bocznik ostrygowaty, fiotek, kowal bezskrzydły, pachnica dębowa, wiewiórka pospolita), Eugeniusz Markiewicz (żaba trawna, jaszczurka zwinka, raniuszek, jeż), Piotr Paluszkiewicz (bogatek), Przemysław Żurawlew (śliwa, jasnota)
Skład i projekt okładki	creative7 Piotr Budnik tel. 693 799 304
Druk i oprawa	Drukarnia SUPER PRINT s.c. ul. Kaliska 67, 63-300 Pleszew tel. 62 742 29 40
ISBN	978-83-924749-9-9

Niniejsze opracowanie powstało dzięki
wspieraniu finansowemu
Wojewódzkiego
Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Poznaniu

Modraszka *Cyanistes caeruleus* (© Tomasz Sobiejewski)

Amelii, Oldze i Dance

Autor

Z RECENZJI

Książkę tą recenzowałem z prawdziwą przyjemnością. Pan Przemysław Żurawlew w skali lokalnej znakomicie udokumentował stan zachowania parków historycznych. Zachodzące zmiany w kulturze i naturze są bardzo dynamiczne. Dołożmy wszelkich starań by te obiekty otoczyć należną ochroną, by były zapisem dziejów naszych poprzedników, aby mogły stanowić miejsca podziwiania interakcji kultury i przyrody, ale też edukacji przyszłych pokoleń.

Prof. dr hab. Piotr Tryjanowski

Lilak pospolity *Syringa vulgaris* (© Ryszard Orzechowski)

Dostojka selene *Boloria selene* (© Przemysław Żurawlew)

Rudzik *Erithacus rubecula* (© Tomasz Sobiejewski)

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	9
Podziękowania.....	10
Przegląd parków podworskich.....	11
Borucin.....	13
Bógwidze.....	16
Broniszewice.....	19
Bronów.....	24
Brzezie.....	28
Chorzew.....	32
Cieśle.....	35
Czarnuska.....	36
Czechel.....	39
Czermin.....	42
Czerminek.....	44
Dobrzyca.....	48
Fabianów.....	54
Gołuchów.....	56
Grab.....	63
Janików.....	66
Jedlec.....	68
Kajew.....	71
Karmin.....	75
Karsy.....	78
Korzkwy.....	80
Kowalew.....	82
Krzywosądów.....	84
Kuchary.....	86
Kuczków.....	88
Lenartowice.....	90
Lutynia.....	92
Łęg.....	94
Macew.....	96
Mamoty.....	98
Marszew.....	100
Obory.....	102
Ordzin.....	104
Pacanowice.....	106
Pieruszyce.....	108
Pleszew Malinie.....	110
Podborek.....	112
Psienie-Ostrów.....	114
Skrzypnia.....	116
Sońnica.....	118
Sowina.....	120
Suchorzew.....	122
Szkudła.....	126
Szymanowice.....	130
Taczanów.....	134
Tomaszew.....	136
Trzebin.....	140
Trzebowa.....	144
Turowy.....	146
Tursko.....	150
Wieczyn.....	152
Wszotów.....	156
Zegocin.....	158
Podsumowanie.....	169
Literatura.....	171

Pająk *Neoscona adianta* (© Eugeniusz Markiewicz)

Kalina koralkowa *Viburnum opulus* (© Ryszard Orzechowski)

Szczotecznicza szarawka *Calliteara pudibunda*
(© Paweł Kostuj)

Błyszczka spizówka *Diachrysis chrysis*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Kwiatostan robinii akacjowej *Robinia pseudoacacia*
(© Przemysław Żurawlew)

Konik leśny *Chorthippus vagans* (© Piotr Paluszkiewicz)

Słonecznica szczeciówka *Heliopsis viriplaca*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Ogończyk śliwowiec *Satyrium pruni* (© Ryszard Orzechowski)

DRODZY CZYTELNICY

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce album pt. *Przyroda parków podworskich Powiatu Pleszewskiego*. Jej autorem jest znany przyrodnik, ornitolog i entomolog Przemysław Żurawlew. Gratuluję Panu Przemysławowi świetnego pomysłu na książkę, będącą efektem zamitowania do przyrody, opartą na wiedzy, doświadczeniu i wieloletnich badaniach terenowych. Praca Pana Przemysława to rzadki przykład profesjonalnego udokumentowania tego, co pozostało po założeniach parkowych przy starych dworach i pałacach na terenie naszego powiatu.

Spoglądamy na dawno minione czasy ziemiaństwa i arystokracji. Widzimy, że siedziby wielu rodów ziemiańskich przez lata uległy zniszczeniu. Ale nas interesuje coś innego... Świadectwem dawnych czasów są nie tylko obiekty architektoniczne, ale także parki położone w ich otoczeniu. Zakładane kiedyś przez właścicieli i przez lata pielęgnowane były prawdziwą ozdobą majątków ziemskich. Dzisiaj są już tylko wspomnieniem minionej świetności. Po niektórych obiektach dworskich nie ma już ani śladu, a jedyną pamiątką działalności byłych właścicieli są pozostałości parków. Opuszczone przez człowieka nie pełnią już dziś roli estetycznej. Zostały pochłonięte przez przyrodę. Stały się miejscem rozwoju bogatej roślinności, bytowania różnych gatunków owadów, ptaków i ssaków.

Dostrzegamy wyjątkowy charakter parków podworskich. Stąd ta publikacja. Ale książka to część szerszego projektu edukacyjnego. Chcemy pokazać młodemu pokoleniu, ale także dorosłym mieszkańcom, że często tuż obok nas znajdują się historyczne parki z rzadkimi gatunkami drzew i krzewów. Planujemy zainteresować tematem uczniów i nauczycieli przyrody. Książka *Przyroda parków...* może być impulsem do niecodziennych lekcji przyrodniczych i spacerów krajoznawczych.

Stare parki zasługują na bliższe poznanie, ale i ochronę. Czy te miejsca możemy ocalić od zagłady i zapomnienia? Najcenniejsze przyrodniczo okazy drzew warto uratować, otoczyć opieką prawną poprzez nadanie statusu pomników przyrody.

To już trzecia książka Przemysława Żurawlewa o pleszewskiej przyrodzie, którą wydaliśmy w ramach naszego cyklu *Wydawnictwa Powiatu Pleszewskiego*. Zawsze byliśmy otwarci na projekty wydawnicze, dotyczące Powiatu Pleszewskiego, jego przyrody, historii, turystyki czy działalności samorządu.

Wydanie książki *Przyroda parków...* było możliwe dzięki dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, za co bardzo dziękuję.

Serdecznie zachęcam Państwa – szczególnie miłośników przyrody – do zapoznania się z książką. Mam nadzieję, że jej zawartość mile Państwa zaskoczy. Życzę przyjemnej lektury.

Maciej Wasielewski
Starosta Pleszewski

Położenie parków podworskich w powiecie pleszewskim

WSTĘP

Pałace i dwory są ważnym świadectwem dawno minionych czasów, fascynując historyków i architektów. Położone natomiast w ich sąsiedztwie parki są miejscami nie tylko tajemczymi, ale również niedocenianymi enklawami przyrody, będąc dla wielu roślin i zwierząt jedynymi miejscami ich występowania pośród monotonnego krajobrazu rolniczego, jaki dominuje na obszarze Wysoczyzny Kaliskiej. Na terenie powiatu pleszewskiego, który w trzech czwartych zajmują tereny rolnicze, parki podworskie są swoistymi wyspami leśnymi, zasługującymi na lepsze poznanie i ochronę. Warto w tym miejscu zdać sobie również sprawę, ile wysiłku włożyli założyciele tych parków w ich powstanie – warto ich trud uchronić od zagłady i zapomnienia. Parki podworskie od dawna są częścią polskiego krajobrazu, a wiele z nich uległo okrutnej dewastacji, pomimo to nadal pełnią ważne funkcje biocenotyczne. Występują w nich świadkowie dawnych czasów - drzewa, często o ogromnych rozmiarach i związane z nimi skomplikowaną siecią powiązań grzyby, rośliny, owady, ptaki i ssaki. W książce przedstawiono walory przyrodnicze 53 parków podworskich (często tylko ich zachowanych fragmentów), które znajdują się na terenie powiatu pleszewskiego.

Powiat pleszewski (713,07 km²) znajduje się w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Dominują tu użytki rolne, które zajmują obecnie około 75% jego powierzchni. Tutejszy krajobraz ukształtowało zlodowacenie środkowopolskie. Fizjograficznie teren należy do regionu Niziny Południowowielkopolskiej, wchodząc w skład dwóch mezoregionów: Wysoczyzny Kaliskiej i Równiny Rychwalskiej, których granicę wyznacza dolina rzeki Proсны (Kondracki 2000). W rejonie Taczanowa, Gołuchowa, Piekarzewa i Izbiczna znajdują się rozległe kompleksy leśne z dominującym dębem szypułkowym *Quercus robur*, natomiast koło Bogusławic, Grodziska, Zawidowic oraz na terenie gmin Gizałki i Chocz rozległe bory sosnowe. Nieliczne obszary łąk i turzycowisk występują głównie w dolinach Proсны, Lutyni i Neru (Żurawlew 2014, dane Starostwa Powiatowego w Pleszewie).

Parkami podworskimi na terenie powiatu pleszewskiego (16 parków w gminie Pleszew) zajmowano się już wcześniej (Bażant 2010, 2012), jednak te interesujące badania nie są znane szerszemu gronu czytelników. Wiele informacji przyrodniczych o tych założeniach znaleźć można również w innych opracowaniach (Małyszko & Gajda 1997, Anders et al. 1999, Wilżak & Żurawlew 2008, Żurawlew 2012a, 2014).

Podstawą prac terenowych wykonanych w roku 2018, była waloryzacja starych drzew, które tam występują. Opisy tych założeń wzbogacono informacjami o innych składnikach ich fauny i flory, które autor zgromadził podczas badań przyrodniczych w latach 1989–2018.

Przeziernka pokrzywianka *Anania hortulata*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Kalina koralowa *Viburnum opulus*
(© Ryszard Orzechowski)

P O D Z I Ę K O W A N I A

Po raz kolejny autor mógł liczyć na wsparcie Starostwa Powiatowego w Pleszewie w propagowaniu wiedzy o lokalnej bioróżnorodności, ciągle bardzo słabo znanej pośród znacznej części społeczeństwa. Dlatego serdecznie dziękuję Staroście Pleszewskiemu Panu Maciejowi Wasielewskiemu za zainteresowanie sprawami pleszewskiej przyrody oraz naczelnikowi Wydziału Ochrony Środowiska Piotrowi Fabiszowi za wsparcie podczas całego procesu przygotowywania tej książki. Dziękuję prof. dr. Piotrowi Tryjanowskiemu (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) i dr. Cezaremu Bystrowskiemu (Instytut Badawczy Leśnictwa w Sękocinie Starym) za trud wykonania recenzji. Trudne i czasochłonne prace terenowe nigdy by nie poszły tak sprawnie, gdyby nie pomoc, jednego z największych znawców powiatu pleszewskiego, mojego taty Adama Żurawlewa, a także mojej żony Danki i córek Amelii i Olgi. Serdeczne podziękowania kieruję na ręce obecnych właścicieli parków, którzy znaleźli czas aby mnie po nich oprowadzić i zaangażowali się w ich ochronę, byli to: Pani Mariola Bazaniak–Hałazińska (Chorzew–Marianówka), Pan Dominik Janiak (Jedlec), Państwo Elwira i Zdzisław Orłowski (Grab), Pan Wiktor Tyc (Pacanowice) oraz Państwo Magdalena i Krzysztof Zdunek (Psienie–Ostrów). Dziękuję za możliwość wykorzystania wspaniałych fotografii, które otrzymałem od Ryszarda Orzechowskiego, Piotra Kostuja, Eugeniusza Markiewicza, Piotra Paluszkiwicza, Tomasza Sobiejewskiego, Krzysztofa Fabisiaka, Leszka Kostuja, Andrzeja Melke, Henryki Guźniczka, Tomasza Skorupki, Danki Żurawlew, Katarzyny Orłowskiej, Jacka Piotrowskiego, Doroty Wiewióry i Andrzeja Biernata, a także tych z zasobów Starostwa Powiatowego w Pleszewie i Urzędu Gminy w Czerminie. Dziękuję wielu osobom za pomoc w trudnej identyfikacji grzybów, roślin i zwierząt ze zdjęć, byli to: prof. dr hab. Jarosław Buszko, prof. dr hab. Marek Wanat, prof. dr hab. Marian J. Giertych, dr hab. Barbara Piłacińska, dr hab. Marek Bąkowski, dr Cezary Bystrowski, Roland Dobosz, dr Błażej Gierczak, Grzegorz Gierłasiński, Seweryn Grobelny, dr Anna Kujawa, Adam Larysz, Andrzej Melke, dr Łukasz Mielczarek, Ryszard Orzechowski, dr Jacek Pawłowski, Michał Radziszewski, dr Robert Rozwałka, Tomasz Rutkowski, dr Mariusz Rybacki, dr Konrad Sachanowicz, dr Sebastian Salata, dr Jacek Wendzonka i dr inż. Maria Urbańska. Dziękuję również Piotrowi Budnikowi za profesjonalne złożenie książki i Andrzejowi Filipiakowi za informacje o pomnikowych drzewach w parku w Dobrzycy.

Przemysław Żurawlew
 Żbiki, wrzesień 2018

Poskrzyпка dwunastokropkowa *Crioceris duodecimpunctata* (© Paweł Kostuj)

PRZEGLĄD PARKÓW PODWORSKICH

Parki podworskie przedstawiono poniżej w porządku alfabetycznym, dla każdego z nich podano w jakiej leży gminie, jaką ma powierzchnię i jego koordynaty geograficzne. Opisy o historii parków i informacje o ich powierzchniach podano za opracowaniem Małyszki & Gajdy (1997), a gdy nie było tam o niektórych z nich informacji, powierzchnię wyliczono według zachowanego do dziś drzewostanu. Waloryzowanie drzew i krzewów oparto na kryteriach uznania drzew za pomniki przyrody (tab. 1), jakie podano w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r., w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody, na podstawie art. 40 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.). Warto wspomnieć, iż jeżeli drzewo na wysokości 130 cm posiadało kilka pni, to za jego obwód pnia przyjmowano sumę obwodu pnia o największym obwodzie i połowy obwodów pozostałych pni. W niniejszym opracowaniu terminem pierśnica drzewa określono obwód jego pnia mierzonego na wysokości 130 cm. Pomiarów drzew w poszczególnych parkach dokonano w okresie 30.08–21.09.2018. Jedynym parkiem, który ze względu na rozległy obszar nie został dokładnie rozpoznany to park–arboretum w Gołuchowie (mierzone jedynie stare drzewa przy zamku), natomiast informacje o pomiarach pomnikowych drzew w roku 2015 podano za Kiczyńską et al. (2015). Ze względu na trudności metodyczne zrezygnowano w większości przypadków z identyfikacji drzew do gatunków (kasztanowce, lipy, topole, wiązy, wierzby).

Łabędź niemy *Cygnus olor* (© Przemysław Żurawlew)

Tabela 1. Kryteria uznawania drzew za pomniki przyrody (Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 4 grudnia 2017 r., w sprawie kryteriów uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody)

Rodzaj/gatunek drzewa	Minimalny obwód pnia drzewa mierzony w cm na wysokości 130 cm
bez koralowy, cis pospolity, jałowiec pospolity, kruszyna pospolita, rokitnik zwyczajny, szakłak pospolity, trzmielina	50
bez czarny, cyprysik, czeremcha zwyczajna, czereśnia, głóg, jabłoń, jarząb pospolity, jarząb szwedzki, leszczyna pospolita, żywotnik zachodni	100
grusza, klon polny, magnolia drzewiasta, miłorząb, sosna Banksa, sosna limba, wierzba iwa, żywotnik olbrzymi	150
brzoza brodawkowata, brzoza omszona, choina, grab zwyczajny, olsza szara, orzech, sosna wejmutka, topola, osika, tulipanowiec, wiąz górski, wiąz polny, wiąz szypułkowy, wierzba pięciopęcikowa	200
daglezja, iglicznia, jesion wyniosły, jodła pospolita, kasztanowiec zwyczajny, klon jawor, klon zwyczajny, leszczyna turecka, modrzew, olsza czarna, perełkowiec, sosna czarna, sosna zwyczajna, świerk pospolity	250
buk zwyczajny, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa, platan, topola biała, wierzba biała, wierzba krucha	300
pozostałe gatunki topoli	350

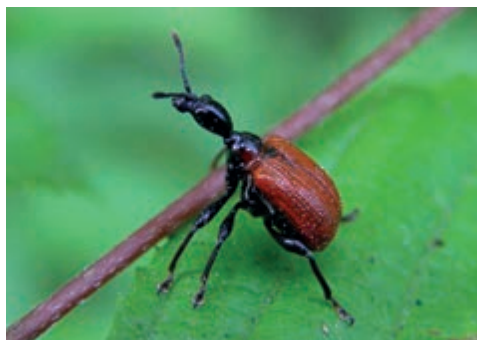

Park, Grab, VIII 2016 (© Katarzyna Orłowska)

Borucin, gmina Pleszew, powierzchnia: 4,16 ha, współrzędne: 51°48'38,6"N, 17°49'10,8"E. Najpotężniejszymi drzewami rosnącymi w parku są dorodne wiązy *Ulmus* sp. (11) o pierśnicach przekraczających 200 cm, najgrubsze mierzą 341, 362 i 436 cm. Z ponad 30 dorodnych robinii akacjowych *Robinia pseudoacacia*, ta z największym obwodem ma 283 cm. Pomnikowe wymiary pierśnic posiadają również takie drzewa jak: buk zwyczajny *Fagus sylvatica* (359 cm), kasztanowiec *Aesculus* sp. (301 cm), klon polny *Acer campestre* (168 cm), rosnące przy drodze przy samym parku jesiony wyniosłe *Fraxinus excelsior* (302 i 384 cm) i dwa uschnięte na sąsiadującej łące dęby *Quercus* sp. Pozostałe gatunki drzew w samym parku osiągają już mniejsze rozmiary, maksymalnie ich pierśnice liczą: klony zwyczajne *Acer platanoides* (220 i 248 cm), dąb szypułkowy *Quercus robur* (243 cm), lipa *Tilia* sp. (153 cm), grab zwyczajny *Carpinus betulus* (140 cm), sosna zwyczajna *Pinus sylvestris* (141 cm) i brzoza brodawkowata *Betula pendula* (128 cm). Warta uwagi jest także dobrze zachowana aleja grabowa.

Tycza cieśla *Acanthocinus aedilis*
(© Ryszard Orzechowski)

Oszynda leszczynowiec *Apoderus coryli*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Aleja grabowa, Borucin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Wiąz *Ulmus* sp., Borucin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Suche dęby szypułkowe *Quercus robur*, Borucin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Ważka płaskobrzucha *Libellula depressa*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Gnilik czarny *Margarinotus brunneus*
(© Paweł Kostuj)

Rączycza *Ectophasia oblonga* (© Paweł Kostuj)

Psianka słodkogórz *Solanum dulcamara*
(© Ryszard Orzechowski)

Impresja rosy na koniczynie (© Danuta Żurawlew)

Bógwidze, gmina Pleszew, powierzchnia: 2,21 ha, współrzędne: 51°48'57,2"N, 17°47'28,1"E. Park został założony w drugiej połowie wieku 19., a w latach 1970. w części wykarczowany. Obecnie zachował się znacznie przerzedzony drzewostan i staw. Spośród 91 drzew posiadających pierśnicę przekraczającą 100 cm, najliczniejsze są graby zwyczajne (34), które tworzą aleję, najgrubsze okazy mają pierśnice liczące: 200, 212 i 222 cm. Drugim gatunkiem drzewa pod względem liczebności jest jesion wyniosły (21), którego najgrubsze egzemplarze mierzą w obwodzie pni po: 251, 276 i 436 cm. Inne gatunki występują tu mniej licznie, jednak wiele z nich osiąga imponujące obwoady, np.: dąb szypułkowy (428 cm), lipa (266, 276, 281 i 343 cm), jodła *Abies* sp. (299 cm), buk (283 cm), brzoza brodawkowata (219 cm), kasztanowiec (211 cm), wiąz (166 cm), modrzew europejski *Larix decidua* (154 cm), świerk kłujący *Picea pungens* (120 cm) i orzech szary *Juglans cinerea* (100 i 102 cm).

Nasiona orzecha szarego *Juglans cinerea*, Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jodła *Abies* sp., Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jodła *Abies* sp., Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Orzech szary *Juglans cinerea*, Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Bógwidze, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Bóbr europejski *Castor fiber* (© Tomasz Skorupka)

Broniszewice, gmina Czermin, powierzchnia: 5,73 ha, współrzędne: 51°57'41,2"N, 17°48'58,8"E. Park powstał w drugiej połowie wieku 19., zapewne w miejscu dawnego ogrodu włoskiego. Na terenie parku rośnie ponad 200 dorodnych drzew z 18 gatunków – aż 32 drzewa posiadają pierśnice wystarczające aby ustanowić je pomnikami przyrody. Najliczniejsze są olsze czarne *Alnus glutinosa*, z których kilka ma pierśnice przekraczające 200 cm (205, 226 i 244 cm). Spośród 47 dębów szypułkowych, aż dziesięć posiada obwody pni przekraczające 300 cm (301, 318, 325, 334, 335, 336, 358, 363, 366 i 387 cm). Kolejnym ciekawym drzewem tu występującym jest klon polny, który rośnie w liczbie prawie 50 egzemplarzy, z których sześć ma imponujące pierśnice (205, 208, 210, 231, 284 i 292 cm). Mniej liczne są stare lipy (15), trzy z nich osiągają pomnikowe wymiary pierśnic (318, 330 i 350 cm). Warte obejrzenia są tu również inne gatunki z dużymi obwodami pni: jesion wyniosły (254, 302 i 405 cm), topola włoska *Populus nigra* 'Italica' (336 cm), dęby czerwone *Quercus rubra* (242 i 281 cm), sosna zwyczajna (224 cm), grab (216 cm), robinia (220 cm), klon jawor *Acer pseudoplatanus* (192 cm), wiąz (192 cm), klon zwyczajny (182 cm) i grusza *Pyrus* sp. (178 cm). Z ważek jakie tu występują warta uwagi jest obecność, nieczęstej świtezianki dziewicy *Calopteryx virgo* (Żurawlew 2013).

Park w Broniszewicach z lotu ptaka, VI 2016 (© Urząd Gminy Czermin)

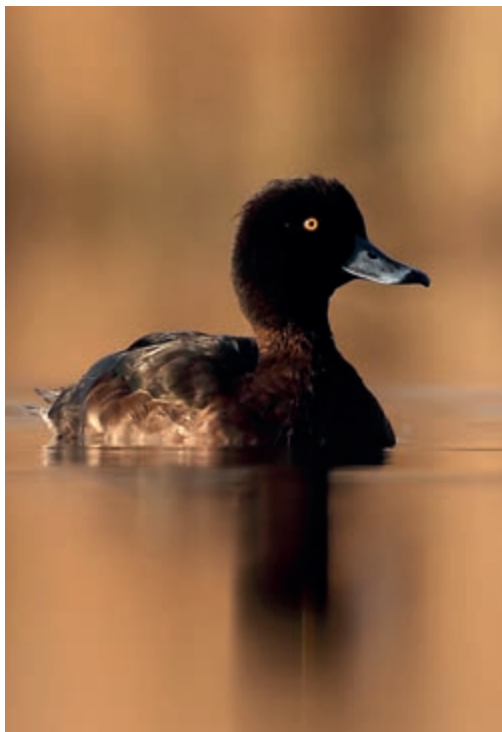
Dęby szypułkowe *Quercus robur*, Broniszewice, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Broniszewice, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Park, Broniszewice, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Czernica *Aythya fuligula* (© Tomasz Skorupka)

Lilia złotogłów *Lilium martagon* (© Ryszard Orzechowski)

Mieniak strużnik *Apatura ilia* (© Ryszard Orzechowski)

Stonka *Chrysolina graminis* (© Eugeniusz Markiewicz)

Park, Broniszewice, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Podłęczyn łąkowy *Roeseliana roeselii*
(© Krzysztof Fabisiak)

Rębacz dębowiec *Rhagium sycophanta* (© Paweł Kostuj)

Kwietniczek dwojaczek *Anthaxia nitidula*
(© Paweł Kostuj)

Gąsienica pazia królowej *Papilio machaon*
(© Henryka Guźniczka)

Park, Broniszewice, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Pójdźka *Athene noctua* (© Tomasz Skorupka)

Cioch barwny *Anaglyptus mysticus*
(© Ryszard Orzechowski)

Ryjkowiec *Chlorophanus viridis*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Zgrzytnica zielonawa *Agapanthia villosoviridescens*
(© Ryszard Orzechowski)

Biegacz skórzasty *Carabus coriaceus*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Bronów, gmina Pleszew, powierzchnia: 3,06 ha, współrzędne: 51°47'50.5"N, 17°46'54.4"E. Park założony w drugiej połowie wieku 19., a obecnie można tu spotkać ponad 90 dorodnych drzew z 16 gatunków. Najpotężniejszym drzewem parku jest dąb szypułkowy (pierśnica 426 cm), a jesiony wyniosłe osiągają rozmiary pierśnic do 263 i 330 cm. Najgrubsze robinie dochodzą w obwodach do 322 i 350 cm, lipa do 275 cm, kasztanowce do 270 i 275 cm, grab do 264 cm, wiąz do 249 cm, dęby czerwone do 218 i 236 cm, buk do 201 cm, klon jawor do 180 cm, sosna zwyczajna do 164 cm, brzoza brodawkowata do 160 cm, a głogi jednoszyjkowe *Crataegus monogyna* do 82, 84 i 85 cm. Najpotężniejsze topole rosnące nad stawem mierzą w pierśnicy ponad 300 cm. Warte uwagi są również topole *Populus* z grupy *maximowiczii*, z których największa ma pierśnicę 230 cm.

Wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris* (© Eugeniusz Markiewicz)

Park, Bronów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dąb szypułkowy *Quercus robur*, Bronów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Kwiaty klonu zwyczajnego *Acer platanoides*
(© Ryszard Orzechowski)

Strangalia czarniawa *Stenurella melanura*
(© Ryszard Orzechowski)

Krzyżak łąkowy *Araneus quadratus*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Porostnica szeroka *Cybosia mesomella*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Ozorek dębowy *Fistulina hepatica*
(© Ryszard Orzechowski)

Ślimak gajowy *Cepaea nemoralis*
(© Przemysław Żurawlew)

Modraszek argiades *Cupido argiades* (© Paweł Kostuj)

Żółciak siarkowy *Laetiporus sulphureus* na dębie
czerwonym *Quercus rubra* (© Przemysław Żurawlew)

Śluzowiec (Myxomycota) (© Przemysław Żurawlew)

Mina motyla *Caloptilia roscipennella* na orzechu włoskim
Juglans regia (© Przemysław Żurawlew)

Kwitnący jaśminowiec *Philadelphus* sp.
(© Ryszard Orzechowski)

Pustułka *Falco tinnunculus* (© Tomasz Sobiejewski)

Lecicha pospolita *Orthetrum cancellatum*
(© Przemysław Żurawlew)

Tryk klonowiec *Chlorophorus varius* (© Henryka Guźniczka)

Tętniące życiem dno parku (© Paweł Kostuj)

Kwitnąca brzoskwinia *Persica* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Paśnik nagórek *Xanthorhoe montanata*
(© Przemysław Żurawlew)

Nora lisa rudego *Vulpes vulpes*
(© Przemysław Żurawlew)

Brzezcie, gmina Pleszew, powierzchnia: 3,95 ha, współrzędne: 51°53'09,1"N, 17°51'51,4"E. Założenie z połowy wieku 19., znajduje się nad rzeczką Ner. Zostało silnie zdewastowane po roku 1962. Pomimo historycznych zawirowań, w tym aktualnie silnie zarośniętym parku - przetrwało 41 drzew o obwodzie pni przekraczającym 100 cm (w tym 30 drzew ma obwód ponad 200 cm). Spośród rosnących tu drzew, 15 ma rozmiary pomników przyrody: klony jawory (287, 295 i 330 cm), lipy (323, 349 i 391 cm), klony zwyczajne (250, 289 i 310 cm), klony polne (162, 196 i 201 cm), dąb szypułkowy (332 cm), wiąz (365 cm) i jesion wyniosły (285 cm). Najgrubsze w obwodzie robinie mają 269, 286 i 369 cm, a rosnąca nad samym Nerem topola włoska 337 cm. Zanotowano liczne występowanie inwazyjnego niecierpka gruczołowatego *Impatiens glandulifera*.

Klon jawor *Acer pseudoplatanus*
o obwodzie 330 cm, Brzezcie,
VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Makolągwa *Linaria cannabina* (© Krzysztof Fabisiak)

Konik wszędobylski *Chorthippus albomarginatus*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Podbiał pospolity *Tussilago farfara* (© Eugeniusz Markiewicz)

Kumak nizinny *Bombina orientalis* (© Przemysław Żurawlew)

Niecierpek gruczołowy *Impatiens glandulifera*, Brzeziny, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Lepiejnik różowy *Petasites hybridus* (© Ryszard Orzechowski)

Tarczyk *Cassida* sp. (© Paweł Kostuj)

Koralówka *Ramaria* sp. (© Przemysław Żurawlew)

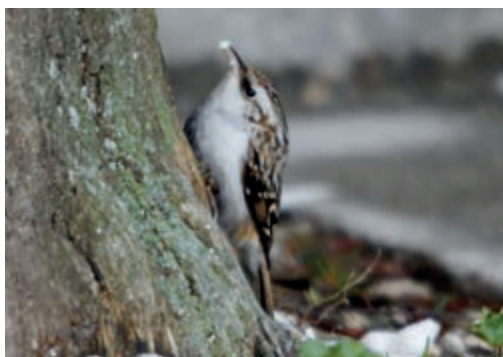
Sudamek szczawiak *Lythria cruentaria*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Konik brunatny *Chorthippus brunneus*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Chrząszcz *Chrysanthia geniculata* (© Paweł Kostuj)

Pelzacz leśny *Certhia familiaris* (© Tomasz Sobiejewski)

Lśniak szmaragdek *Adscita statices* (© Paweł Kostuj)

Rusałka ceik *Polygonia c-album* (© Henryka Guźniczak)

Wątlak nawrzosak *Scopula immorata* (© Paweł Kostuj)

Chorzew, gmina Pleszew, powierzchnia: 4,8 ha, współrzędne: 51°51'59.5"N, 17°50'25.0"E. Park został założony około roku 1865 i powiększony w roku 1938. Obecnie założenie jest zadbane, posiadające piękny i oczyszczony staw. Teren prywatny i niedostępny dla zwiedzających. Drzewostan imponujący z licznymi starymi okazami, w tym kapitałny dąb czerwony o pierśnicy 454 cm. Dziewiętnaście drzew ma wymiary pomników przyrody: sześć wiązów (219, 315, 336, 340, 360 i 361 cm), pięć dębów szypułkowych (305, 313, 315, 335 i 344 cm), cztery klony zwyczajne (251, 271, 271 i 298 cm), dwa graby (213 i 214 cm), lipa (354 cm) i sosna wejmutka *Pinus strobus* (228 cm). Rosną tu jeszcze potężne robinie (do 327 i 336 cm), kasztanowiec (242 cm), olsze czarne (do 210 cm), świerki zwyczajne (do 192 i 196 cm), jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica* (128 cm) i czereśnia ptasia *Prunus avium* (98 cm).

Czernidlak kołpakowaty *Coprinus comatus*, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jesion pensylwański *Fraxinus pennsylvanica*, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dąb czerwony *Quercus rubra* o obwodzie 454 cm, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus* (© Tomasz Sobiejewski)

Park, Chorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Cieśle, gmina Gołuchów, powierzchnia: 1,94 ha, współrzędne: 51°51'14,5"N, 17°50'04,0"E. Powstał w drugiej połowie wieku 19., a do dziś zachowała się aleja grabowa na planie litery T. Na terenie parku rośnie aktualnie 95 drzew, których obwód pnia ma co najmniej 100 cm (w tym 34 drzewa mają obwód powyżej 200 cm). Podstawą drzewostanu są piękne dęby szypułkowe (41 okazów), z których 5 ma pomnikowe rozmiary (obwody: 321, 340, 354, 505 i 530 cm). Spośród 29 robinii 3 mają znaczne obwody pni (268, 287 i 305 cm), a obwody lip (14 okazów) dochodzą tu do 241 i 245 cm. Pozostałe gatunki drzew występują w nielicznych okazach: klony jawory (140, 160 i 214 cm), dwupienny klon srebrzysty *Acer saccharinum* (280 cm), dąb czerwony (236 cm), jesion wyniosły (225 cm), orzech włoski *Juglans regia* (195 cm), kasztanowiec (140 i 180 cm), modrzew (172 cm) i świerk pospolity (172 cm).

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 530 cm, Cieśle, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

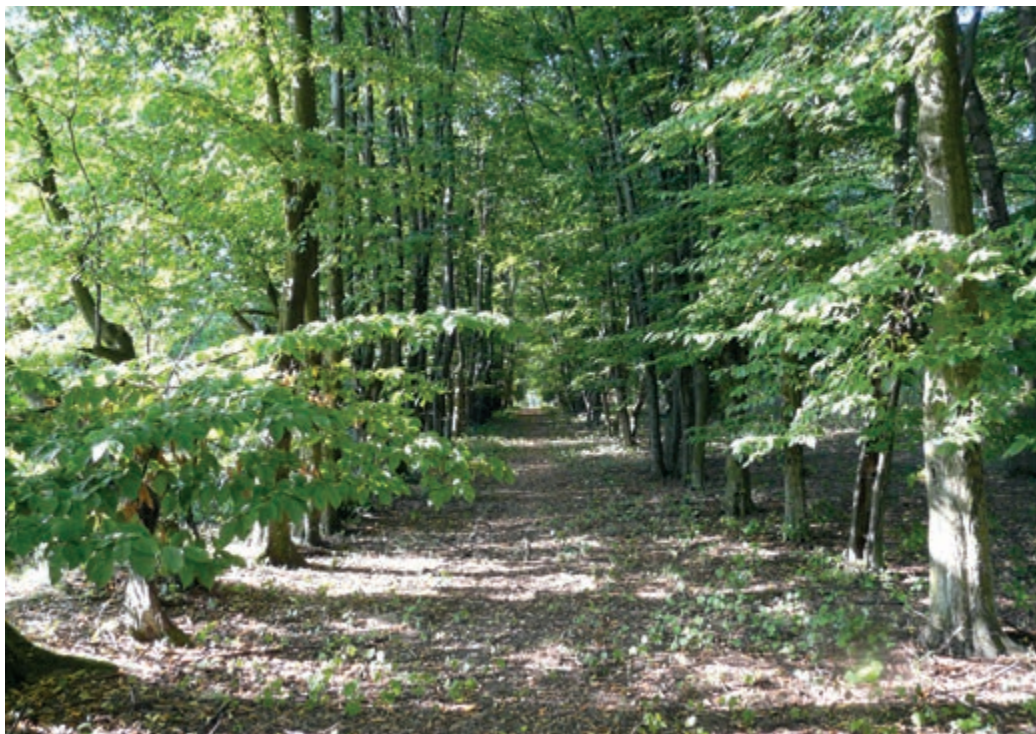

Park, Cieśle, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Czarnuszka, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 3,75 ha, współrzędne: 51°51'25,6"N, 17°41'46,3"E. Park założony w drugiej połowie wieku 19., z dobrze zachowanymi do dzisiaj alejami grabowymi. Podstawę starego drzewostanu stanowi 14 gatunków drzew, z których najliczniejsze są graby, z okazami osiagającymi wymiary pierśnic do 162 i 175 cm. Mniej liczne są jesiony wyniosłe, z których sześć osiąga pomnikowe obwody pni (254, 260, 262, 271, 312 i 338 cm). Dębów szypułkowych o pierśnicy przekraczającej 100 cm jest 24, a te najdorodniejsze w obwodzie mają po: 280, 292 i 318 cm. Spośród 16 starych klonów polnych, pięć ma pomnikowe rozmiary pierśnic: 151, 166, 170, 176 i 186 cm. Drzewami ze znacznymi rozmiarami pni są również: kasztanowce (251 i 391 cm), topole białe *Populus alba* (283 i 320 cm), klon zwyczajny (254 cm), wiąz (242 cm), lipa (206 i 213 cm), grusza (160 cm), klon jawor (163 cm), modrzew (143 cm) i buk (130 cm).

Wilga *Oriolus oriolus* (© Leszek Kostuj)

Aleja grabowa, Czarnuszka, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Czarnuszka, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Bażant *Phasianus colchicus* (© Przemysław Żurawlew)

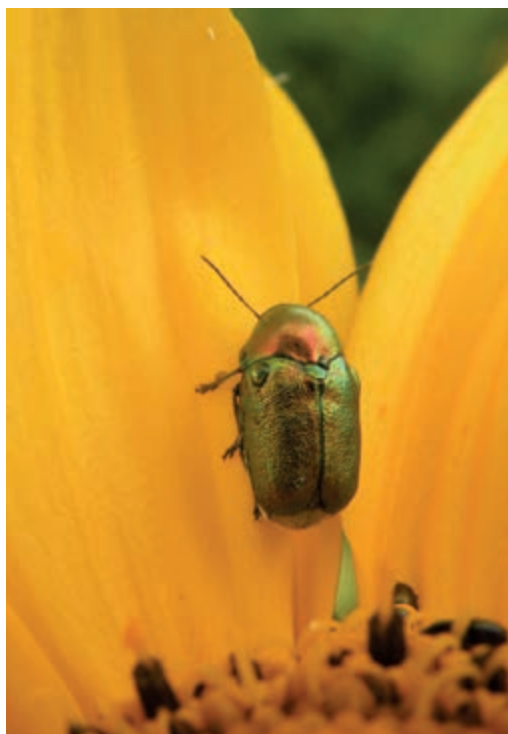
Liście klonu srebrzystego *Acer saccharinum*
(© Przemysław Żurawlew)

Rączyca *Gymnosoma* sp. (© Henryka Guźniczak)

Trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia* (© Krzysztof Fabisiak)

Zmrózka złotawa *Cryptocephalus sericeus* (© Paweł Kostuj)

Latolistek cytrynek *Gonepteryx rhamni* (© Paweł Kostuj)

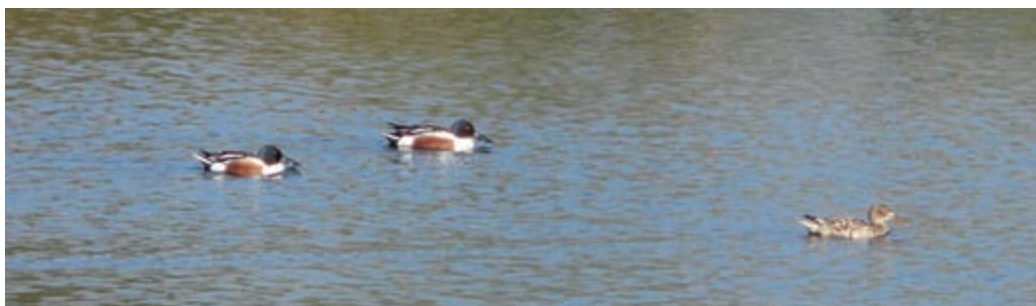
Czechel, gmina Gołuchów, powierzchnia: 4,44 ha, współrzędne: 51°47'28,1"N, 17°55'21,8"E. Założenie z początku wieku 20. ze sporym stawem leżące nad rzeczką Ciemną. Obecnie park znacznie przerzedzony z ponad 40 okazałymi drzewami, z których 5 ma wymiary pomników przyrody. Największe kasztanowce mają w pierśnicy do 250, 268, 310 i 356 cm, lipy do 271 i 362 cm, dęby czerwone do 224, 319 i 350 cm, a robinia do 280 cm. Pozostałe gatunki drzew osiągają mniejsze wymiary pni, spośród 7 daglezji zielonych *Pseudotsuga menziesii* najgrubsza ma w obwodzie 165 cm, ponadto warte uwagi są: dąb szypułkowy (219 cm), brzoza brodawkowata (194 cm) i grab (178 cm).

Żółciak siarkowy *Leariporus sulphureus*, Czechel, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Czechel, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Płaskonos *Anas clypeata* (© Przemysław Żurawlew)

Łuskiewnik różowy *Lathraea squamaria*
(© Ryszard Orzechowski)

Wątlak falistak *Scopula floslactata* (© Paweł Kostuj)

Oleica fioletowa *Meloe violacea* (© Paweł Kostuj)

Rusałka pokrzywnik *Aglais urticae* (© Henryka Guźniczka)

Żagiew orzęsiona *Polyporus ciliatus* (© Paweł Kostuj)

Stawy w parkach są ważnym miejscem rozwoju płazów (© Przemysław Żurawlew)

Paź królowej *Papilio machaon* (© Henryka Guźniczak)

Niezapominajka *Myosotis* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum*
(© Przemysław Żurawlew)

Złotawiec krótkoskrzydły *Euthystira brachyptera*
(© Paweł Kostuj)

Czermin, gmina Czermin, powierzchnia: około 3,7 ha, współrzędne: 51°56'51,9"N, 17°44'52,0"E. Park z drugiej połowy wieku 19. Układ parku został znacznie zmieniony po lokalizacji wewnątrz niego ośrodka zdrowia. Stary drzewostan składa się z ponad 60 starych drzew, którego trzon stanowią robinie, o obwodach pni dochodzących do 270 i 313 cm. Nad parkowym stawem rosną olsze czarne, z których największe mają pierśnice 220 i 262 cm. W parku można też spotkać inne drzewa o pomnikowych pierśnicach: 5 grabów (do 236 i 244 cm), wiązy (223, 227 i 312 cm) i topolę (425 cm). Innymi drzewami o których warto wspomnieć to: dęby szypułkowe (220, 229 i 245 cm), jesiony wyniosłe (220, 230 i 233 cm), kasztanowiec (220 cm) i głogi (67 i 83 cm). W bezpośrednim sąsiedztwie parku rosną pomnikowe dęby szypułkowe: przy ruchliwej drodze jeden o pierśnicy 413 cm i dwa okazy na terenie należącym do parafii. Stałym elementem tego parku była kolonia lęgowa gawrona *Corvus frugilegus*, która istniała tu do roku 2005 (Żurawlew 2007).

Pisklęta kosa *Turdus merula* (© Andrzej Biernat)

Jednorek kosaćcowy *Monardella punctualbum* (© Przemysław Żurawlew)

Park, Czermin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Miny szrotówka kasztanowcowiaczka *Cameraria ohridella*
(© Ryszard Orzechowski)

Wtyk nakrzewny *Gonocerus acuteangulatus*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Park, Czermin, IX 2018 (© Paweł Kostuj)

Czerminek, gmina Gołuchów, powierzchnia: 4,33 ha, współrzędne: 51°49'21,0"N, 17°55'03,2"E. Na terenie obecnego parku, już w roku 1836 istniał ogród pański. Z dawnego zróżnicowanego drzewostanu do dzisiejszych czasów nie zachowały się wszystkie gatunki. Największym skarbem parku są klony polne, których większych okazów naliczono 53, a 23 z nich ma pierśnicę zasługującą na ochronę pomnikową. Największe drzewa z tego gatunku mają pierśnicę przekraczającą 200 cm: 202, 205, 210, 210, 214, 217, 222, 230, 246, 267, 278 i 312 cm, szczególne wrażenie sprawia okaz o sześciu pniach mających obwody od 107 do 162 cm (suma obwodu najgrubszego pnia i połowy obwodów pozostałych pni to 476 cm!). W parku rośnie 13 dużych dębów szypułkowych, te z najgrubszymi pierśnicami mierzą: 302, 311, 323, 408, 417, 419 i 557 cm. Pozostałe stare drzewa z innych gatunków występują tu znacznie mniej licznie: robinie (pierśnice do 351 i 371 cm), kasztanowce (do 310 cm), dęby czerwone (195, 231 i 262

Korkowiec amurski *Phellodendron amurense*, Czerminek, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Klon polny *Acer campestre*, Czerminek, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

cm), jesiony wyniośle (do 245 i 252 cm), klony zwyczajne (do 237 cm), graby (do 216 cm), lipy (do 198 cm), świerki pospolite (do 193 cm), sosna wejmutka (171 cm), daglezie zielone (do 156 i 161 cm) i grusza (134 cm). Ciekawostką dendrologiczną jest okazały korkowiec amurski *Phellodendron amurense* o pierśnicy 158 cm. Spośród towarzyszącej flory liczny jest tu lepiężnik różowy *Petasites hybridus* i przegorzan kulisty *Echinops sphaerocephalus*.

Karłatek leśny *Thymelicus sylvestris* (© Krzysztof Fabisiak)

Puszczyk *Strix aluco* (© Leszek Kostuj)

Lepiężnik różowy *Petasites hybridus*, Czerminek, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Gil *Pyrrhula pyrrhula* (© Eugeniusz Markiewicz)

Bez czarny *Sambucus nigra* (© Eugeniusz Markiewicz)

Nadrzewnica czteroplamka *Dolichoderus quadripunctatus* (© Ryszard Orzechowski)

Kwiatostan klonu zwyczajnego *Acer platanoides* (© Ryszard Orzechowski)

Gawron *Corvus frugilegus* dawniej często gniazdował w parkach podworskich (© Przemysław Żurawlew)

Szczawik zajęczy *Oxalis acetosella*
(© Ryszard Orzechowski)

Szczerklina piaskowa *Ammophila sabulosa*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Przeostroźnica żółtorożka *Achlja flavicornis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Dobrzyca, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 9,2 ha, współrzędne: 51°51'54,2"N, 17°36'20,3"E. Początki parku sięgają wieku 18., a główne prace nad jego zakładaniem prowadzono w połowie wieku 19. Obecnie założenie bardzo zadbane, ze stawami i ogólnodostępne do zwiedzania. Jeden z najpiękniejszych parków w Wielkopolsce. Spośród najstarszych drzew w parku, prawie wszystkie objęte są ochroną jako pomniki przyrody. Najbardziej znany jest olbrzymi platan klonolistny *Platanus acerifolia* (obwód pnia ponad 1050 cm), którego wiek oceniany jest na około 270 lat. Jeszcze starszy jest klon polny (najstarszy w Polsce, ponad 540 cm obwodu), który liczy około 338 lat. Pomiary we wrześniu 2018 niektórych najgrubszych drzew były następujące: platan klonolistny (536 cm), dęby szypułkowe (301, 320, 337, 399 i 478 cm), topola biała (462 cm), lipy szerokolistne *Tilia platyphyllos* (377 i 386 cm), jesiony wyniosłe (367 i 468 cm), kasztanowiec (303 cm), buk (301 cm), klony zwyczajne (280 i 301 cm), klony polne (183, 196, 200, 250 i 260 cm), olsza czarna (264 cm), surmia bignoniowa *Catalpa bignonioides* (282 cm), tulipanowiec amerykański *Liriodendron tulipifera* (185 cm) i modrzew (156 cm). Pozostałymi drzewami, które uznane są za pomniki przyrody są: wierzba płacząca *Salix x sepulcralis*, klony jawory, graby, klon srebrzysty i wiąz. W parku tym badano grzyby wielkoowocnikowe (Macromycetes) (Reszel 2001), wykryto ciekawe gatunki: czasznicę olbrzymią *Calvatia gigantea*, sromotnika smrodliwego *Phallus impudicus*, mitrówkę półwolną *Mitrophora semilibera* i wachlarzowca olbrzymiego *Meripilus giganteus* (Lisiewska & Madeja 2003, Wilżak & Żurawlew 2008). W roku 2014 zanotowano tu nowego dla Wielkopolski, związanego z platanem pluskwiaka *Arocatus longiceps* (Gierłasiński et al. 2018). Przez wiele lat gniazdował w tym parku gawron, maksymalnie w roku 2007 naliczono 273 gniazd (Żurawlew 2007).

Park w Dobrzycy z lotu ptaka, VIII 2013 (© Dariusz Bógdał)

Tulipanowiec amerykański *Liriodendron tulipifera*, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Dobrzyca, V 2009 (© Przemysław Żurawlew)

Park w Dobrzycy z lotu ptaka, VIII 2013 (© Dariusz Bógdał)

Pałac, Dobrzyca, V 2009 (© Przemysław Żurawlew)

Pałac, Dobrzyca, 1999 (© Andrzej Melke)

Staw w parku, Dobrzyca, IV 2007 (© Andrzej Melke)

Platan klonolistny *Platanus acerifolia*, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Pałac, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Dobrzyca, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Ślimak winniczek *Helix pomatia* (© Przemysław Żurawlew)

Bzyg *Pocota personata* (© Eugeniusz Markiewicz)

Piecuszek *Phylloscopus trochilus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Dzwoniec *Chloris chloris* (© Eugeniusz Markiewicz)

Włosienicznik *Ranunculus* sp.
(© Przemysław Żurawlew)

Poczwarka pazia królowej *Papilio machaon*
(© Przemysław Żurawlew)

Krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*
(© Przemysław Żurawlew)

Barwinek pospolity *Vinca minor*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Krogulec *Accipiter nisus* (© Paweł Kostuj)

Plamiec czeremszak *Abraxas sylvata*
(© Paweł Kostuj)

Trzmieł parkowy *Bombus hypnorum*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Drobne ciekły znacznie wzbogacają bioróżnorodność parków (© Przemysław Żurawlew)

Fabianów, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 2,15 ha, współrzędne: 51°52'24,0"N, 17°39'49,4"E. Park został założony nad rzeczką Lutynią w końcu wieku 19., a następnie gruntownie przekształcony w roku 1972. Obecnie drzewostan parku składa się z ponad 80 starych drzew należących do 15 gatunków, przy czym najliczniejsze są topole, jesiony i lipy. Występuje tu 17 drzew o wymiarach pomników przyrody: 6 wiązów (pierśnice 212, 236, 254, 291, 323 i 371 cm), lipy (325 i 335 cm), kasztanowce (312 i 328 cm), klony zwyczajne (254 i 265 cm), dęby szypułkowe (300, 322 i 327 cm), buk (353 cm) i klon polny (199 cm). Z innych gatunków roślinie olbrzymi dąb błotny *Quercus palustris* (pierśnica 326 cm), robinie (obwody do 298 i 320 cm), klon jawor (145 cm), sosna wejmutka (134 cm) i głóg (68 cm).

Krzyżak ogrodowy *Araneus diadematus* (© Henryka Guźniczak)

Ślimak gajowy *Cepaea nemoralis* (© Henryka Guźniczak)

Park, Fabianów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dąb błotny *Quercus palustris* o obwodzie 326 cm, Fabianów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, Fabianów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Kapturka *Sylvia atricapilla* (© Krzysztof Fabisiak)

Ślizgun borowy *Philodromus margaritatus* (© Piotr Paluszkiewicz)

Modraszek ikar *Polyommatus icarus* (© Piotr Paluszkiewicz)

Bzyg *Xylota sylvarum* (© Piotr Paluszkiewicz)

Gąsienica brudnicy nieparki *Lymantria dispar* (© Paweł Kostuj)

Gołuchów, gmina Gołuchów, powierzchnia: około 160 ha, współrzędne: 51°51'17,6"N, 17°55'56,9"E. Park nad rzeczką Ciemną, ze stawami oraz z dużą ilością drzew i krzewów. W wieku 18. wokół zamku istniał ogród włoski z sadem, prace nad jego poszerzeniem rozpoczęto w połowie wieku 19., a jego ostateczny charakter został ukształtowany pracami w latach 1854–1895. Dzięki opiece Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, park znany jest w całej Europie i odwiedzany przez licznych turystów. Prowadzone tu były liczne badania nad składem gatunkowym wielu organizmów: porostów, mchów, grzybów, roślin naczyniowych, roztoczy, pajaków, kosarzy, owadów, płazów, gadów, ptaków i ssaków. Stwierdzono tu występowanie 510 gatunków roślin naczyniowych dziko rosnących, a 152 gatunki z tej listy można zaliczyć do flory zbiorowisk leśnych. Gatunkami objętymi ochroną ścisłą są: lilia złotogłów *Lilium martagon* i gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis*. Ważnymi i cennymi przyrodniczo zespołami leśnymi są tu: uboga buczyna niżowa *Luzulo pilosae-Fagetum*, żyzna buczyna niżowa *Galio odorati-Fagetum*, grąd środkowoeuropejski *Galio-Carpinetum*, acydofilna dąbrowa niżowa *Calamagrostis arundinaceae-Quercetum petraeae*, tęg jesionowo-wiązowy *Ficario-Ulmetum minoris*. Podczas aktualizacji listy pomników przyrody na tym terenie we wrześniu 2015, wykazano 14 dębów szypułkowych (pierśnice po: 335, 348, 352, 357, 364, 2 x 371, 373, 389, 392, 405, 415, 493 i 534 cm), topolę kanadyjską *Populus x canadensis* (570 cm), lipę drobnolistną *Tilia cordata* (371 cm), lipę szerokolistną (357 cm) i dęba błotnego (219 cm). We wrześniu 2018 dokonano pomiarów pierśnic okazałych drzew w rejonie zamku, były to: dąb szypułkowy (pierśnica 548 cm), buki (307 i 398 cm), klony polne (165, 181, 185, 272 i wielopienny 508 cm), płaty (187 i 367 cm), jesion wyniosły (360 cm), dagleżja (323 cm), lipy (318 i 347 cm), klon zwyczajny (346 cm), grab (307), sosny czarne *Pinus nigra* (197 i 262 cm), sosna zwyczajna (230 cm), miłorzęby dwuklapowe *Ginkgo biloba* (170, 198 i 208 cm) i korkowce amurskie (125 i 165 cm). Dobrze poznano tu porosty, w roku 1969 znaleziono 131 gatunków, a w roku 2017 – 77 gatunków, w tym żółtlicę chropowatą

Park w Gołuchowie z lotu ptaka, VIII 2013 (© Dariusz Bógdał)

Flavoparmelia caperata, pustułkę rurkową *Hypogymnia tubulosa*, przyklepniczkę wytworną *Melanohalea elegantula*, biedronecznika zmiennego *Punctelia subrudecta* i żeluczkę ciemną *Xanthoparmelia verruculifera*. Zanotowano 275 gatunków grzybów makroskopijnych, w tym wiele rzadkich: czasznicę białą *Calvatia candida*, gołąbka cukrówkę *Russula alutacea*, pieczarkę winnoczerwoną *Agaricus semotus*, boczniankę brązową *Hohenbuehelia petaloides*, smoluchę świerkową *Ischnoderma benzoinum* i purchawkę łatkową *Lycoperdon mammiforme*. Spośród 24 gatunków wazek, jakie tu występują warte uwagi są: pałątka zielona *Chalcolestes viridis* i lecicha białoznaczna *Orthetrum albistylum*. Znaleziono dotychczas 16 gatunków prostoskrzydłych (Orthoptera), w tym opaślika sosnowca *Barbitistes constrictus* i nadrzewka długoskrzydłego *Meconema thalassinum*. Dobrze poznano skład chrząszczy, których wykazano 1007 gatunków, co stanowi ich 16,5% krajowej fauny. Warte uwagi jest tu występowanie 409 gatunków kusakowatych (Staphylinidae), 57 gatunków kózkowatych (Cerambycidae) i pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Z błonkoskrzydłych (Hymenoptera) stwierdzono rzadką mrówkę *Temnothorax corticalis* i 9 gatunków trzmieli *Bombus*. Ponadto wykryto dotychczas 114 gatunków motyli (Lepidoptera) i 5 gatunków chruścików (Trichoptera). Tutejsze stawy są miejscem występowania 12 gatunków płazów, przy czym ostatnio wykazano traszkę grzebieniastą *Triturus cristatus* i żabę śmieszkę *Pelophylax ridibundus*. Zaobserwowano 140 gatunków ptaków, a gniazdują m. in. jastrząb *Accipiter gentilis*, puszczyk *Strix aluco*, zimorodek *Alcedo atthis*, siniak *Columba oenas*, dzięcioł średni *Leiopicus medius*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, dzięcioł zielonosiwy *P. canus* i zniczek *Regulus ignicapilla*. Wcześniej, gdy stawy parkowe były jeszcze silnie zarośnięte, a groble niedostępne dla zwiedzających, gniazdowały: perkoz rdzawoszy *Podiceps grisegena*, bąk *Botaurus stellaris*, kropiatka *Porzana porzana* i dziwonka *Carpodacus erythrinus*. Spośród ssaków, stwierdzono tu aż 13 gatunków nietoperzy. (Błaszak 1975, Czarna 2007, Glanc 1969, Grobelny & Żurawlew 2012, Gwiazdowicz & Mazurczak 2007, Kiczyńska et al. 2015, Król 1965, 1968, 1978, Lisiewska & Płaczek 1993, Nowaczyk 1968, Pakalski et al. 2005, Płaczek 1988, Przybyła 1976, Rozwałka 2017, Rozwałka et al. 2016, Salata et al. 2018, Żurawlew 2012b, 2013a, 2013b, 2014, Żurawlew & Grobelny 2012, Żurawlew & Melke 2018, Żurawlew & Rybacki 2018, Żurawlew et al. 2017).

Rączycyca *Phasia hemiptera* (© Przemysław Żurawlew)

Wąłkarz lipczyk *Polyphyllo fullo* (© Eugeniusz Markiewicz)

Jemiola *Viscum* sp. w akcji, Gołuchów, XI 2008
(© Przemysław Żurawlew)

Dąb „Jan”, Gołuchów, XI 2008 (© Przemysław Żurawlew)

Platan klonolistny *Platanus acerifolia* o obwodzie 367 cm, Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Podczas pomiarów klonu polnego *Acer camestre*, Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Sosna czarna *Pinus nigra*, Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Sosna zwyczajna *Pinus sylvestris*, Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Gołuchów, III 2007 (© Andrzej Melke)

Skrzydłorzech kaukaski *Pterocarya fraxinifolia*,
Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Wiatrołom, Gołuchów, X 2006 (© Andrzej Melke)

Zięba *Fringilla coelebs* (© Leszek Kostuj)

Park, Gołuchów, IV 2008 (© Andrzej Melke)

Park, Gołuchów, III 2007 (© Andrzej Melke)

Oczar wirginijski *Hamamelis virginiana*,
Gołuchów, XI 2008 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Gołuchów, II 2014 (© Przemysław Żurawlew)

Klon polny *Acer camestrum* o obwodzie 508 cm, Gołuchów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Łąki w parku–arboretum w Gołuchowie, V 2010 (© Paweł Kostuj)

Grażel żółty *Nuphar lutea* (© Paweł Kostuj)

Kropiatka *Porzana porzana* (© Tomasz Skorupka)

Kołosz wielobarwny *Aculepeira ceropegia*
(© Paweł Kostuj)

Gadziogłówka pospolita *Gomphus vulgatissimus*
(© Paweł Kostuj)

Grab, gmina Czermin, powierzchnia: 14,65 ha, współrzędne: 52°01'03,5"N, 17°42'54,2"E. Park został założony w pierwszej połowie wieku 19., powiększony w latach 1930. i 1940. Majestatyczny drzewostan złożony z wielu gatunków drzew, z dominującymi dębami szypułkowymi, wiązami, lipami, grabami i świerkami pospolitymi. Zachowane piękne stare aleje: wiązowa i grabowa. Z ponad 30 dorodnych wiązów wiele osiąga znaczne rozmiary (pierśnice do: 304, 310, 313, 343, 350, 372 i 384 cm). Prawdziwą ozdobą parku jest kilkadziesiąt dębów, z których największe obwody pni mają dęby szypułkowe (po 300, 305, 307, 311, 312, 215, 318, 321, 326, 342, 348, 350 i 379 cm). Jeszcze potężniejszy okaz dębu o pierśnicy 392 cm, niestety niedawno zniszczyła wichura. Na omawianym obszarze rosną inne potężne drzewa: jesion wyniosły (obwód pnia 363 cm), klon zwyczajny (327 cm), lipy (280 i 308 cm), kasztanowiec (275 cm), graby (270 i dwupienny 291 cm), świerki pospolite (264 i 275 cm), brzoza brodawkowata (226 cm), sosny zwyczajne (183 i 190 cm) i klony polne (154 i dwupienny 166 cm). Nad stawem rosną ponadto stare wierzby i olsze czarne, a przy zabudowie klon jesionolistny *Acer negundo* (pierśnica 183 cm), wiśnia (166 cm) i głogi jednoszyjkowe (51 i 60 cm). Staw w parku jest miejscem rozrodu kumaka nizinnego *Bombina bombina*, ropuchy szarej *Bufo bufo*, ropuchy zielonej *Bufo viridis* (Żurawlew & Rybacki 2018). Dawniej w zakamarkach pałacu gniazdowała płomykówka *Tyto alba* i jerzyki *Apus apus*, a obecnie w parku występuje puszczyk i dzięcioł średni. Na parkowym stawie i w jego sąsiedztwie gniazdowały przed laty: łabędź niemy *Cygnus olor*, czernica *Aythya fuligula*, perkozek *Tachypates ruficollis*, tyska *Fulica atra* i strumieniówka *Locustella fluviatilis*.

Park w Grabie z lotu ptaka, VI 2016 (© Urząd Gminy Czermin)

Park, Grab, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Grab, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

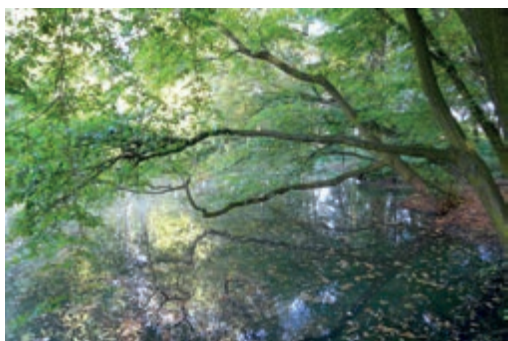
Aleja wiązowa, Grab, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Grab, IX 2018 (© Danuta Żurawlew)

Widok na pałac, Grab, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Grab, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Grab, VII 2008 (© Katarzyna Orłowska)

Widok na pałac od strony stawu, Grab, VIII 2016 (© Katarzyna Orłowska)

Jeden z mieszkańców parku, Grab, VII 2018
(© Katarzyna Orłowska)

Staw w parku, Grab, IX 2018 (© Katarzyna Orłowska)

Grzebieszka ziemna *Pelobates fuscus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Janków, gmina Pleszew, powierzchnia: 2,12 ha, współrzędne: 51°50'20,5"N, 17°50'15,7"E. Park został założony w końcu wieku 19., prawdopodobnie na bazie naturalnego zadrzewienia. Obecnie po parku pozostało zaledwie wspomnienie: stawy i rosnące w ich sąsiedztwie dęby o znacznych obwodach pni.

Ostatni świadekowie świetności parku, Janków, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Szpak *Sturnus vulgaris* (© Leszek Kostuj)

Świerzbik nakroppek *Cyclophora punctaria*
(© Paweł Kostuj)

Zawilec żółty *Anemone ranunculoides*
(© Ryszard Orzechowski)

Tawuła *Spiraea* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Żaba wodna *Pelophylax esculentus*
(© Przemysław Żurawlew)

Mak polny *Papaver rhoeas* (© Danuta Żurawlew)

Miny motyla *Phyllonorycter platani* na liściu
platana (© Przemysław Żurawlew)

Dereń *Cornus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Jedlec, gmina Gołuchów, powierzchnia: 5,74 ha, współrzędne: 51°50'45,5"N, 17°57'46,3"E. Założony już na początku wieku 19., powiększony w latach 1930, aktualnie zadbany. Spośród dawnego zróżnicowanego drzewostanu nie wszystko zachowało się do dzisiejszych czasów. Staw jest miejscem występowania wazek, płazów i ptaków wodnych. Spośród ponad 150 drzew o dużych rozmiarach, centralnym okazem jest płatan klonolistny o obwodzie pnia 520 cm. Okazałych dębów szypułkowych jest 55, z czego pierśnicę co najmniej 300 cm posiada siedem (300, 301, 301, 305, 334, 382 i 450 cm). W przeciwieństwie do innych parków w powiecie, w Jedlcu znajduje się aż 14 okazałych buków, z których największe mają obwody pni po 254, 256, 298, 325, 310, 340 i 360 cm. Z ponad 30 dorodnych klonów polnych, wiele osiąga imponujące rozmiary, pierśnice ponad 150 cm ma 9 drzew, a najgrubsze mierzą: 210, 232 i 311 cm. Wiele innych gatunków drzew osiąga tu rzadko spotykane obwody pni: graby (do 217 cm, a dwupienny 463 cm), lipy (310, 341 i 401 cm), jesiony wyniośle (260, 298, 317 i 420 cm), klon zwyczajny (273 cm), wierzba (268 cm), dąb błotny (277 cm), wiązy (228, 260, 273, 280 i 283 cm), sosny czarne (266 i 284 cm), brzoza brodawkowata (214 cm), wierzba mandżurska *Salix matsudana* (192 cm), daglezie (do 182 cm) i żywotniki (100 i 124 cm). Warte uwagi są również stare zakrzewienia złożone z głogów i występowanie grzyba czasznicy olbrzymiej.

Sosna czarna *Pinus nigra* o obwodzie 284 cm, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Szyszki sosny czarnej *Pinus nigra*, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Krzyżówka *Anas platyrhynchos* (© Przemysław Żurawlew)

Płatan klonolistny *Platanus acerifolia* o obwodzie 520 cm, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Pień sosny czarnej *Pinus nigra*, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Skupisko buków *Fagus sylvatica*, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Aleja dębowa, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Jedlec, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Padalec zwyczajny *Anguis fragilis* (© Ryszard Orzechowski)

Mysz domowa *Mus musculus*
(© Przemysław Żurawlew)

Tarczówka rudonoga *Pentatoma rufipes*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Gąsienica trociniarki czerwicy *Cossus cossus*
(© Ryszard Orzechowski)

Przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis* i zawilec gajowy *Anemone nemorosa* (© Ryszard Orzechowski)

Kajew, gmina Gołuchów, powierzchnia: 4,54 ha, współrzędne: 51°51'20,8"N, 17°53'46,4"E. Park założono w końcu wieku 19. wykorzystując istniejące zadrzewienia nad rzeczką Giszka. Do dziś zachowały się szpalery grabowe i aleja kasztanowców. Obecnie nadal istnieje bogaty drzewostan złożony z 18 gatunków, z których około 250 drzew przekracza w obwodzie 100 cm, w tej liczbie 56 drzew ma obwód większy niż 200 cm. Zdecydowanie liczebnie przeważają graby, z których kilka ma pomnikowe obwody pni (202, 230, 270 i 297 cm). Ozdobą parku jest rosnący przy szosie olbrzymi dąb szypułkowy (obwód 550 cm), pozostałe 4 drzewa tego gatunku posiadają także znaczne obwody (250, 301, 384 i 423 cm). Najwięcej starych drzew, które tu można spotkać to jesiony wyniosłe (21), z których 16 ma w obwodzie co najmniej 250 cm, a te największe mają po: 407, 441, 449 i 470 cm. Bardzo znaczne rozmiary posiadają także: klony zwyczajne (258 i 287 cm), klony polne (152, 192 i 198 cm), topola (351 cm), kasztanowiec (273 cm), wiąz (251 cm), jałowiec *Juniperus cf. virginiana* (156 cm) i głóg (120). Największe zanotowane obwody pni u innych gatunków mają: lipa (257 cm), klon jawor (175 cm), modrzew (184) i grusza (121 cm). Stwierdzono tu również roślinę z rodziny psiankowatych miechunkę rozdętą *Physalis alkekengi*.

Potężna aleja grabowa, Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Miechunka rozdęta *Physalis alkekengi*, Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 550 cm,
Kajew, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jesion wyniosły *Fraxinus excelsior*, Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Jesion pokryty mchem, Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Głóg *Crataegus* sp., Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Bielinek kapustnik *Pieris brassicae* (© Henryka Guźniczak)

Owoce róży dzikiej *Rosa canina* (© Eugeniusz Markiewicz)

Ropucha szara *Bufo bufo*
(© Andrzej Melke)

Naroznica zbrojówka *Phalera bucephala*
(© Henryka Guźniczak)

Puklica rudnica *Acanthosoma haemorrhoidale*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Jałowiec *Juniperus* cf. *virginiana*, Kajew, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Norka amerykańska *Neovision vision* (© Tomasz Skorupka)

Zimorodek *Alcedo atthis* (© Tomasz Skorupka)

Wrześniowe impresje (© Danuta Żurawlew)

Nocek duży *Myotis myotis* (© Dorota Wiewióra)

Pióroróg *Tanyptera atrata* (© Henryka Guźniczak)

Kwiczoł *Turdus pilaris* (© Krzysztof Fabisiak)

Wielbłądka pospolita *Raphidia notata*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Bzyg *Xanthogramma pedissequum*
(© Paweł Kostuj)

Żagiew łuskowata *Polyporus squamosus* (© Paweł Kostuj)

Omięk *Lagria hirta* (© Paweł Kostuj)

Czerwończyk uroczek *Lycaena tityrus* (© Paweł Kostuj)

Rusałka osetnik *Vanessa cardui* (© Piotr Paluszkiewicz)

Karmin, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 7,35 ha, współrzędne: 51°50'23,9"N, 17°41'25,1"E. Założony w połowie wieku 19., w miejscu ogrodu włoskiego i uzupełniony w latach 1930. Obecnie bardzo zarośnięty i trudny do przebycia. Spotkać tu można wiele dorodnych drzew, spośród których ponad 50 ma obwody przekraczające 200 cm. Dęby szypułkowe (16), reprezentowane są przez bardzo duże okazy (pierśnice po: 323, 388, 395, 400, 412, 436, 482, 493, 556, 559 i 651 cm), z których te rosnące na terenie spółdzielni rolniczej uznane są za pomniki przyrody. Jesionów wyniosłych o dużych rozmiarach naliczono 18 (9 ma rozmiary pomników przyrody), spośród nich najgrubsze pierśnice mają po 321, 336 i 386 cm. Klony polne osiągają obwody pni po 143, 147, 156, 162, 189, 198, 240 i 257 cm, a topole nawet po 312, 354, 380, 388 i 421 cm. Koniecznie trzeba też wymienić inne gatunki: wielopienną śliwę mirabelkę *Prunus domestica syriaca* (suma pierśnic najgrubszego pnia i połowy pierśnic pozostałych pni wynosi 316 cm!), lipy (259 i 322 cm), robinie (290 cm), klona jawora (246 cm), świerka pospolitego (suchy okaz, 240 cm), topolę białą (240 cm), kasztanowca (208 cm), klony zwyczajne (175 i 200 cm), graby (198 i 222 cm), modrzewia (201 cm), buki (160, 170 i 186 cm) i klona jesionolistnego (126 cm).

Żółciak siarkowy *Leariporus sulphureus*,
Karmin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Karmin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Potężne dęby szypułkowe *Quercus robur*, Karmin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Karmin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Karmin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Zmorsznik czerwony *Stictoleptura rubra*
(© Ryszard Orzechowski)

Nastrosz topolowiec *Laothoe populi*
(© Ryszard Orzechowski)

Orlik pospolity *Aquilegia vulgaris*
(© Ryszard Orzechowski)

Klon jesionolistny *Acer negundo*
(© Ryszard Orzechowski)

Kulczyk *Serinus serinus* (© Leszek Kostuj)

Karlik *Pipistrellus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Karsy, gmina Gołuchów, powierzchnia: 2,79 ha, współrzędne: 51°47'45.0"N, 17°53'19.2"E. Park założono w pierwszej połowie wieku 19., został znacznie przetrzebiony w okresie międzywojennym, a w roku 1980 rośło tu 80 drzew z 16 gatunków. Obecnie drzewostan bardzo skromny, zachowało się niewiele większych drzew: dęby szypułkowe (pierzchnice: 283, 401, 580 i 581 cm), jesiony wyniosłe (230, 254, 265, 268, 295 i 302 cm), robinie (233 i 371 cm), lipy (202, 212, 218, 233, 237 i 280 cm), kasztanowce (206 i 242 cm), grusze (180 i 232 cm) i jabłoni *Malus* sp. (210 cm).

Mąkla tarniowa *Evernia prunastri*, Karsy, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Walczący o przetrwanie gigant, Karsy, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Olbryzi dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 581 cm, Karsy, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Biegowiec osowaty *Clytus arietis* (© Ryszard Orzechowski)

Stara grusza *Pyrus* sp., Karsy, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Drugie życie martwego drzewa (© Przemysław Żurawlew)

Gąsienice namiotnika trzmieliniaczka *Yponomeuta cagnagella* (© Przemysław Żurawlew)

Łunica czerwona *Pyrrhosoma nymphula* (© Przemysław Żurawlew)

Koszówka *Psyche casta* (© Przemysław Żurawlew)

Ostrokrzew *Ilex* sp. (© Przemysław Żurawlew)

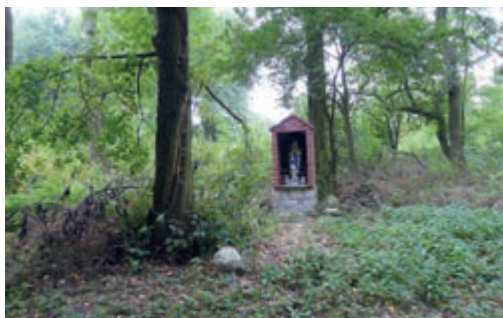
Korzkwy, gmina Pleszew, powierzchnia: 2,34 ha, współrzędne: 51°54'59.0"N, 17°44'24.9"E. Założony w końcu wieku 19., znacznie przekształcony w roku 1967. Obecnie pośród zachowanych dużych drzew dominują jesiony wyniosłe, topole, klony zwyczajne i lipy. Drzewami, które osiągnęły tu znaczne obwody pni są: 15 jesionów wyniosłych (największe pierśnice mają 307 i 316 cm), 5 topoli (obwody po 370, 370, 381, 408 i 421 cm), klon zwyczajny (270 cm), brzoza brodawkowata (208 cm), grab (203 cm) i jałowiec prawdopodobnie wirginijski (170 cm). Drzewami wartymi uwagi są również: klony jesionolistne (pierśnice 180 i 317 cm), lipy (8 okazów z pierśnicami od 232 do 287 cm), dąb błotny (259 cm), buki (168, 218, 241, 262 i 278 cm), dąb czerwony (234 cm) i klon jawor (194 cm). Stwierdzono tu również kilka okazów czasznicy olbrzymiej.

Dzięcioł średni *Leiopicus medius* (© Tomasz Sobiejewski)

Czasznica olbrzymia *Calvatia gigantea*, Korzkwy, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Korzkwy, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Korzkwy, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Korzkwy, 1977 (© Andrzej Melke)

Dwór, Korzkwy, IX 2013 (© Andrzej Melke)

Kowalew, gmina Pleszew, powierzchnia: 2,97 ha, współrzędne: 51°53'17,6"N, 17°43'46,0"E. Powstał w końcu wieku 19., do dzisiaj zachowały się dobrze utrzymane stawy. Obecnie drzewostan składa się z ponad 80 starych drzew, spośród których najliczniejsze są jesiony wyniosłe (pierśnice do 250 i 258 cm). Drzewami wartymi uwagi są również: wierzby (pierśnice 378 i 403 cm), lipy (252 i 322 cm), kasztanowce (276, 290 i 308 cm), klony zwyczajne (253 i 310 cm), dęby szypułkowe (201, 207, 234 i 297 cm), buk (291 cm), orzechy szare (206 i 281 cm), dęby czerwone (203, 210, 266 i 266 cm), brzoza (239 cm) i świerk pospolity (227 cm). W latach 1980. znajdowała się tu kolonia lęgowa gawrona (Żurawlew 2007).

Staw w parku, Kowalew, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Park, Kowalew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Orzech szary *Juglans cinerea*, Kowalew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Kruszczyca złotawka *Cetonia aurata*
(© Henryka Guźniczka)

Park, Kowalew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Sarna *Capreolus capreolus* (© Przemysław Żurawlew)

Rzekotka drzewna *Hyla arborea* (© Paweł Kostuj)

Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* (© Paweł Kostuj)

Napierśnik torfowiskowy *Stethophyma grossum*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*
(© Przemysław Żurawlew)

Owoce magnolii *Magnolia sp.*
(© Przemysław Żurawlew)

Kwietnica okazała *Protaetia speciosissima*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Krzywosądów, gmina Gołuchów, powierzchnia: 4,38 ha, współrzędne: 51°48'38.5"N, 17°51'29.5"E. Park założono na początku wieku 20., do dziś zachowane stawy i aleje: lipowa i kasztanowo-lipowa. Najpotężniejsze lipy mają w obwodach pni do 250 i 291 cm. Poza alejami pozostało niewiele starych drzew. Spośród pięciu dębów, trzy mają znaczne pierśnice: 236, 261 i >350 cm, a z kolei najstarsze wierzby aż 383 i 385 cm. Ponadto spotkać tu można takie drzewa jak: topolę białą (pierśnica 332 cm), klony zwykcyjne (192 i 266 cm), daglezię (238 cm), jesiony wyniosłe (do 230 cm), kasztanowce (do 210 cm) i graby (151 i 171 cm).

Topola biała *Populus alba* o obwodzie 332 cm, Krzywosądów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Płomykówka *Tyto alba* (© Tomasz Skorupka)

Daglezia zielona *Pseudotsuga menziesii*, Krzywosądów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Aleja kasztanowo-lipowa, Krzywosądów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Potężny dąb szypułkowy *Quercus robur* na drugim planie, Krzywosądów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Żuk leśny *Anoplotrupes stercorosus* (© Piotr Paluszkiewicz)

Paśnik pałączasty *Plagionotus arcuatus*
(© Ryszard Orzechowski)

Wachlarzowiec olbrzymi *Meripilus giganteus*
(© Ryszard Orzechowski)

Trędownik *Scrophularia* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Strangalia przepasana *Stenurella bifasciata*
(© Ryszard Orzechowski)

Kuchary, gmina Gołuchów, powierzchnia: 2,49 ha, współrzędne: 51°48'42,8"N, 17°59'08,8"E. Założenie z początku wieku 19., obecnie znacznie zniekształcone. Do dnia dzisiejszego przetrwało ponad 100 drzew o znacznych rozmiarach, najliczniejsze są dęby szypułkowe, z których cztery mają znaczne obwody pni: 305, 323, 338 i 525 cm. Najgrubsze pierśnice innych gatunków są następujące: wierzba (328, 351 i 500 cm), kasztanowiec (259 i 316 cm), buk (suchy, 287 cm), wiąz (201, 220, 251 i 287 cm), klon zwyczajny (226 i 256 cm), jesion wyniosły (222 i 243 cm), klon polny (106 i 220 cm), klon jawor (209 i 210 cm), klon jesionolistny (140 cm) i grab (121). Na skraju parku znaleziono trującą roślinę – kolcowój pospolity *Lycium barbarum*.

Śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus*
(© Ryszard Orzechowski)

Śliwa *Prunus* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Kruszyna pospolita *Rhamnus frangula*
(© Przemysław Żurawlew)

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 525 cm,
Kuchary, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Mniszek pospolity *Taraxacum officinale*
(© Przemysław Żurawlew)

Mazurek *Passer montanus* (© Leszek Kostuj)

Muchówka z rodziny kalnicowatych (*Lauxaniidae*) (© Piotr Paluszkiwicz)

Modrzew europejski *Larix decidua* (© Ryszard Orzechowski)

Śniedek *Ornithogalum* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Wójek okazały *Empis tessellata* (© Piotr Paluszkiwicz)

Kuczaków, gmina Pleszew, powierzchnia: 3,88 ha, współrzędne: 51°49'49,6"N, 17°50'20,7"E. Park został założony w połowie wieku 19., następnie został przekształcany na początku wieku 20. i po roku 1945. W części północno-zachodniej po dziś dzień zachował się szpaler grabowy. Naliczono około 150 drzew mających obwód przekraczające 100 cm, z kolei drzew grubszych w obwodzie niż 200 cm było 47. Charakterystyczną cechą parku jest liczne występowanie kłona polnego, bowiem okazów mających obwód ponad 100 cm naliczono aż 67. Pomnikowe wymiary spośród nich ma 17, a obwody pni tych największych wynoszą: 207, 208, 217 i 240 cm. Jesion wyniosły reprezentowany jest przez 33 duże drzewa, z których 3 przekraczają 250 cm obwodu (254, 260 i 350 cm). Dębów szypułkowych jest 16, największy (o obwodzie 565 cm) rośnie na skraju parku w części północno-zachodniej, a pozostałe według rozmiarów mają obwody: 290, 305, 310 i 336 cm. Kasztanowców jest mniej (8), ale dwa z nich mają w obwodzie po 282 i 288 cm. Pozostałymi gatunkami drzew o znacznych rozmiarach są: wiąz (370 cm), grab (201 cm) i grusza (173 cm). Poza tym na terenie parku rosną spore robinie (245 i 265 cm), lipa (209 cm), klon jawor (205 cm) i klon zwyczajny (205 cm).

Park, Kuczaków, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Aleja grabowa, Kuczaków, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Zaskroniec *Natrix natrix* (© Ryszard Orzechowski)

Śpiewak *Turdus philomelos* (© Ryszard Orzechowski)

Ściga gałęziowa *Poecilium alni* (© Ryszard Orzechowski)

Modraszek ikar *Polyommatus icarus* (© Paweł Kostuj)

Czyż *Spinus spinus* (© Tomasz Sobiejewski)

Głóg *Crataegus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Wiciokrzew *Lonicera* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Żaba moczarowa *Rana arvalis* (© Tomasz Skorupka)

Lenartowice, gmina Pleszew, powierzchnia: 4,92 ha, współrzędne: 51°54'16,8"N, 17°49'31,9"E. Park założono w latach 1870., po roku 1970 został przekształcony i znacznie pomniejszony, w miejscu wyciętego drzewostanu zbudowano bloki mieszkalne. Obecny drzewostan składa się z ponad 90 drzew, których obwód przekracza 100 cm, pośród których aż 64 drzewa mają obwód większy niż 200 cm. Prawdziwą wizytówką parku są olbrzymie wiązy (29 okazów), z których 24 mają rozmiary pomników przyrody (ponad 200 cm odvodu pnia). Najgrubsze z nich posiadają następujące obwody: 301, 302, 310, 310, 324, 338 cm, a 3 wielopienne: 441, 569 i 720 cm. Bardzo duże rozmiary obwodu pni mają również dwa kasztanowce (252 i 265 cm) i jedna z topoli (378 cm). Spośród 11 klonów zwyczajnych, największe rozmiary ma 7 z nich (220, 227, 228, 232, 234, 242 i 246 cm obwodu), a z 5 klonów jaworów najgrubsze obwody wynoszą: 195, 197 i 203 cm. Inne drzewa warte uwagi to: jesiony wyniosłe (232 i 245 cm), robinia (292 cm), dęby szypułkowe (229 i 230 cm), lipy (226 i 234 cm), dęby błotne (180 i 207 cm), grab (170 cm), klon jesionolistny (169 cm), brzoza (168 cm) i buk (133 cm).

Klon jawor *Acer pseudoplatanus*, Lenartowice, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Lenartowice, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Poziomka pospolita *Fragaria vesca*
(© Ryszard Orzechowski)

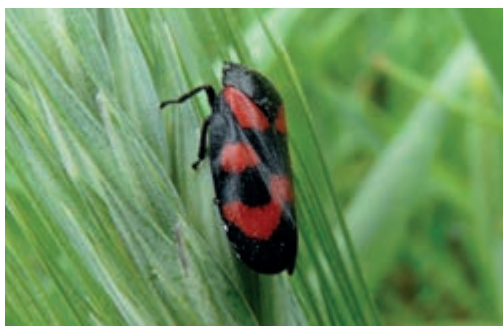
Potężny wielopienny wiąz *Ulmus* sp. o obwodzie 720 cm,
Lenartowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Buk pospolity *Fagus sylvatica* (© Ryszard Orzechowski)

Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*
(© Tomasz Sobiejewski)

Krasanka natrawka *Cercopis vulnerata*
(© Przemysław Żurawlew)

Bzyg *Chalcosyrphus valgus* (© Piotr Paluszkievicz)

Ryjkowiec *Phyllobius arborator* (© Piotr Paluszkievicz)

Lutynia, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 5,10 ha, współrzędne: 51°52'59.9"N, 17°39'00.5"E. Park z połowy wieku 19., powstał prawdopodobnie w miejscu dawnego ogrodu warzywnego i podwórza. Aktualnie bardzo mocno zarośnięty, z trudnym do sforsowania podszytem. Spośród starych drzew (39 ma pomnikowe rozmiary) dominują klony polne, 23 z nich ma w obwodzie pnia ponad 150 cm, a największe okazy mierzą: 200, 210, 217, 218, 231 i 300 (trójpienny) cm. Jesiony wyniosłe osiągają pierśnice do 253, 274, 275 i 303 cm, dęby szypułkowe do 264, 379, 404 i 413 cm, a klony zwyczajne do 287, 316, 323 i 336 (trójpienny) cm. Rozmiary innych gatunków drzew również robią wrażenie – w nawiasie ich pierśnice: wiąz (395 cm), lipa (325 cm), klon jawor (290 cm), buk (276 cm), kasztanowiec (260 cm), topola (226 cm), świerk pospolity (210 cm) i grab (208 cm). Przy dawnym wjeździe do bramy rośnie kolcowój pospolity, którego owoce noszą niefortunną językowo nazwę jagód goji.

Kapitałny klon polny *Acer campestre*, Lutynia, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Nora borsuka *Meles meles*, Lutynia, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Lutynia, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Bzyg *Syrphus* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Rączycyca *Smidtia amoena* (© Piotr Paluszkiewicz)

Potrzezszc *Emberiza calandra* (© Paweł Kostuj)

Jarząb brekinia *Sorbus torminalis*
(© Ryszard Orzechowski)

Daglezja zielona *Pseudotsuga menziesii*
(© Ryszard Orzechowski)

Kusak *Ocyopus nitens* (© Piotr Paluszkiewicz)

Osadnik megera *Lasiommata megera* (© Paweł Kostuj)

Łęg, gmina Czermin, powierzchnia: około 0,8 ha, współrzędne: 52°00'57.8"N, 17°47'12.3"E. Założony w drugiej połowie wieku 19. nad rzeczką Garbacz. Już na początku wieku 20. silnie przekształcony i przetrzebiony. Obecnie na terenie dawnego założenia dworskiego znajduje się 6 dużych drzew – w części objęte ochroną pomnikową dęby szypułkowe o obwodach: 246, 335, 336, 385 i 568 cm oraz kasztanowiec o obwodzie 220 cm.

Dudek *Upupa epops* (© Leszek Kostuj)

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 568 cm, Łęg, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Przeziernik osowiec *Sesia apiformis* (© Paweł Kostuj)

Zając szarak *Lepus europaeus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Żerowisko kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* (© Andrzej Melke)

Piórolotek *Cnaemidophorus rhododactyla* (© Paweł Kostuj)

Mysz *Apodemus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Ozorek dębowy *Fistulina hepatica*
(© Ryszard Orzechowski)

Czworolist pospolity *Paris quadrifolia*
(© Ryszard Orzechowski)

Płochlica księżycówka *Minucia lunaris*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Biegacz fioletowy *Carabus violaceus*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Tutkarz *Byctiscus betulae*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Galasy rewisia dębowego *Neuroterus quercusbaccarum*
(© Ryszard Orzechowski)

Macew, gmina Gołuchów, powierzchnia: 2,02 ha, współrzędne: 51°49'54,3"N, 17°58'47,8"E. Park z połowy wieku 19., do dziś zachowała się tylko niewielka część drzew. Najliczniejsze są jesiony wyniosłe, najstarsze drzewa mają w obwodach pni po 301, 324, 335 i 422 cm. Ostały się również piękne rozłożyste dęby szypułkowe, których pierśnice wynoszą: 342, 393, 396, 400 i 426 cm, a także kasztanowce z pierśnicami 296, 333 i 350 cm. Ponadto rosną tu takie gatunki jak: lipy (pierśnice 202 i 315 cm), wierzba (269 cm), dęby czerwone (184, 239 i 243 cm), modrzew (146 cm) i dąglezja (136 cm).

Nasiona dębu czerwonego *Quercus rubra*, Macew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 426 cm, Macew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Lipa *Tilia* sp. o obwodzie 315 cm, Macew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Bocian biały *Ciconia ciconia* (© Przemysław Żurawlew)

Resztki bramy wjazdowej do parku, Macew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Rusałka żałobnik *Nymphalis antiopa* (© Ryszard Orzechowski)

Jastrzębiec *Hieracium* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Pluskwiak *Adelphocoris* sp. (© Piotr Paluszkiwicz)

Kokorycz pusta *Corydalis cava* (© Ryszard Orzechowski)

Mamoty, gmina Czermin, powierzchnia: około 1,2 ha, współrzędne: 51°56'33,0"N, 17°43'36,0"E. Do dzisiejszych czasów zachowały się resztki, zapewne pięknego w przeszłości parku. O jego świetności świadczą dorodne drzewa o znacznych obwodach pni: dąb szypułkowy (412 cm), jesiony wyniosłe (230, 236, 248, 270, 305, 345, 356, 359 i 382 cm), robinie (293, 310, 323 cm), kasztanowiec (255 cm), grab (192 cm), klon polny (158 cm) i grusza (155). Zanotowano tu również czasznicę olbrzymią *Calvatia gigantea*. Przyległe stawy są miejscem gniazdowania fąbędzia niemego i występowania licznych gatunków ważek i płazów. W sąsiedztwie piękna aleja jesionowo–kasztanowa wiodąca do Strzydzewa.

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 412 cm, Mamoty, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Resztki parku z potężnymi jesionami, Mamoty, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Żagiew łuskowata *Polyporus squamosus* (© Ryszard Orzechowski)

Bzyg *Chrysotoxum verrallii* (© Przemysław Żurawlew)

Jasnota purpurowa *Lamium purpureum* (© Przemysław Żurawlew)

Młody dzięcioł zielony *Picus viridis* (© Leszek Kostuj)

Krzewioróżka *Ctenophora guttata*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Nasierszyca brzoźówka *Endromis versicolora*
(© Henryka Guźniczak)

Różane galasy (© Ryszard Orzechowski)

Drzeworadek dębowy *Xylotrechus antilope*
(© Ryszard Orzechowski)

Mahonia pospolita *Mahonia aquifolium*
(© Ryszard Orzechowski)

Marszew, gmina Pleszew, powierzchnia: 11,99 ha, współrzędne: 51°55'07.5"N, 17°46'44.8"E. Założenie ze stawami z połowy wieku 19., część południowo-zachodnia została znacznie przekształcona w latach 1960. i 1970. Park z licznymi gatunkami drzew i krzewów, dominują klony zwyczajne, jesiony wyniosłe, olsze czarne, graby, kasztanowce i robinie. Występuje tu wiele drzew o znacznych obwodach pnia: kasztanowiec (428 cm), dęby szypułkowe (294, 312, 318, 330, 329 i 338 cm), jesiony wyniosłe (316 i 328 cm), klony polne (152, 154, 160, 192 i 213 cm), lipy (292 i 305 cm), robinie (298 i 315 cm), wiązy (195 i 243 cm), graby (197 i 271 cm), dąb czerwony (240 cm), olsze czarne (203 i 224 cm), klony zwyczajne (199 i 237 cm) i topole włoskie (do 220 cm). Stawy w parku są ważnym miejscem rozrodu płazów.

Dywan z chmielu *Humulus lupulus*, Marszew, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Park, Marszew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Marszew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Galasy muchówki hartigiolówki bukowej *Hartigiola annulipes* (© Ryszard Orzechowski)

Kwitnąca leszczyna *Corylus avellana* (© Ryszard Orzechowski)

Powojnik *Clematis* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Gąsiorek *Lanius collurio* (© Leszek Kostuj)

Kwiaty modrzewia europejskiego *Larix decidua* (© Paweł Kostuj)

Darownik przedziwny *Pisaura mirabilis* (© Eugeniusz Markiewicz)

Obory, gmina Gizałki, powierzchnia: około 2,5 ha, współrzędne: 52°01'21,2"N, 17°47'56,9"E. Park powstał w końcu wieku 19. i jest pozostałością zespołu rezydencjonalnego. Znajduje się przy drodze pomiędzy Niniewem a Rudą Wieczyńską, na skraju doliny Proсны. Obecnie park jest zaniedbany i wymaga pilnie rewitalizacji. Największym skarbem tego miejsca jest imponujący drzewostan, na który składa się 15 gatunków drzew i krzewów, z których 86 drzew ma obwody powyżej 100 cm, a 39 drzew obwody ponad 200 cm. Warte uwagi są szczególnie stare wiąz (31 okazów) i klony polne (21 okazów). Pomnikowe wymiary posiada: 21 wiązów, 12 klonów polnych, 3 jesiony wyniosłe i 1 klon zwyczajny. Największe obwody pni, liczące ponad 300 cm posiada: 6 wiązów (305, 315, 335, 336, 357 i 442 cm), jesion wyniosły (350 cm) i robinia (309 cm). Pozostałe największe drzewa z innych gatunków posiadają następujące pierścnie: klon zwyczajny (282 cm), dąb szypułkowy (256 cm), klon jesionolistny (226 cm), lipa (223 cm), klon polny (226 cm), olsza czarna (210 cm), świerk pospolity (145 cm) i grusza (115 cm). W parku tym w roku 1984 zlokalizowana była kolonia lęgowa gawrona (Żurawlew 2007).

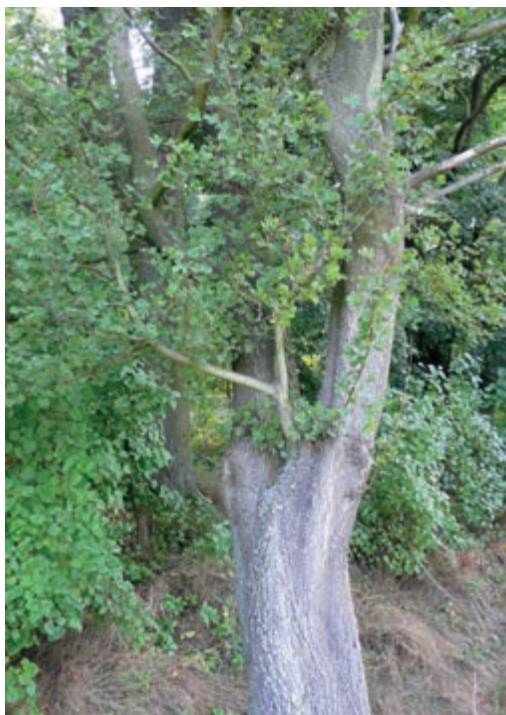
Liście klonu polnego *Acer campestre*, Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Wiąz *Ulmus* sp., Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Klon polny *Acer campestre*, Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Wiąz *Ulmus* sp. o obwodzie 442 cm, Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Obory, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Liście wiązu *Ulmus* sp., Obory, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Łowik *Choerades ignea* (© Piotr Paluszkiewicz)

Ordzin, gmina Gołuchów, powierzchnia: około 0,8 ha, współrzędne: 51°50'19.0"N, 17°51'28.8"E. Przy zachowanym dworze do dzisiejszych czasów ostały się stare drzewa. Należy wymienić przede wszystkim częściowo suchego buka (obwód pnia 312 cm), dęby szypułkowe (220, 229 i 377 cm), wierzbę (351 cm), lipy (240, 241 i 291 cm), sosnę zwyczajną (240 cm) i graby (162 i 182 cm).

Dwór i dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 377 cm, Ordzin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Biedronka azjatycka *Harmonia axyridis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Bzyg *Chrysotoxum cautum* (© Henryka Guźniczak)

Kos *Turdus merula* (© Leszek Kostuj)

Gąsienice narożnicy zbrojówki *Phalera bucephala* (© Ryszard Orzechowski)

Rączycza *Zophomyia temula* (© Eugeniusz Markiewicz)

Świtezianka dziewica *Calopteryx virgo*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Galasy muchówki garnuszniczki bukowej
Mikiola fagi (© Ryszard Orzechowski)

Pacanowice, gmina Pleszew, powierzchnia: 1,73 ha, współrzędne: 51°55'41,7"N, 17°49'07,3"E. Park został założony w latach 1880., a do dziś zachowały się nieliczne stare drzewa. Obecnie pojawiły się liczne nowe nasadzenia, a stawy zostały oczyszczone i pogłębione. Spośród blisko 20 klonów polnych, te z najgrubszą pierśnicą (co najmniej 150 cm) mierzą: 157, 183, 186 i 207 cm. Pozostałymi drzewami mającymi znaczne obwody są: 5 wiązów (240, 244, 250, 283 i 295 cm), jesion wyniosły (254 cm) i grusza (165 cm). Warte uwagi są również: kasztanowiec (278 cm), dąb szypułkowy (262 cm), buk (230 cm), lipy (219, 222 i 224 cm) i jodła jednobarna *Abies concolor*. W roku 2003, gdy stawy były jeszcze silnie zarośnięte, stwierdzono tu gniazdowanie cyranki *Anas querquedula*, tyski, kokoszki *Gallinula chloropus*, trzcinniczka *Acrocephalus scirpaceus* i potrzosa *Emberiza schoeniclus*.

Park, Pacanowice, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Ryjkowiec *Charagmus gressorius* (© Eugeniusz Markiewicz)

Szczygieł *Carduelis carduelis* (© Leszek Kostuj)

Ognik szkarłatny *Pyracantha coccinea*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Bzyg *Dasysyrphus* sp. (© Eugeniusz Markiewicz)

Biedronka *Harmonia quadripunctata*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Leszczyna pospolita *Corylus avellana*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Trzmielina pospolita *Euonymus europaeus*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Kwitnący klon jesionolistny *Acer negundo*
(© Przemysław Żurawlew)

Pieruszyce, gmina Czermin, powierzchnia: około 0,25 ha, współrzędne: 51°59'12,0"N, 17°44'38,4"E. Park założony w połowie wieku 19., nieliczne pozostałe zadrzewienia złożone są głównie z robinii i jesionów. W bezpośrednim sąsiedztwie przylegającego do dworu stawu – rośnie jesion wyniosły o wymiarach pomnikowych (obwód pnia 340 cm).

Wjazd do parku, Pieruszyce, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jarząb szwedzki *Sorbus intermedia*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Kwiatostan wierzby *Salix* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Kwiatostan sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*
(© Przemysław Żurawlew)

Rusałka ceik *Polygonia c-album* (© Krzysztof Fabisiak)

Kosacieć żółty *Iris pseudacorus* (© Przemysław Żurawlew)

Wierzba *Salix* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Kowalik *Sitta europaea* (© Tomasz Sobiejewski)

Karaś srebrzysty *Carassius gibelio* (© Przemysław Żurawlew)

Szałaśnica jedwabista *Sericomyia silentis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Miny muchówki z rodzaju *Paraphytomyza* sp.
(© Przemysław Żurawlew)

Pleszew Malinie, powierzchnia: około 0,8 ha, współrzędne: 51°53'23,5"N, 17°46'36,2"E. Park z pierwszej połowy wieku 19., obecnie trudno dostępny i zarośnięty. Spośród ponad 50 dużych drzew, które się zachowały do dzisiejszych czasów, najliczniejsze są klony zwyczajne (18), z których najgrubsze pierśnice mają po: 223, 234, 243, 270 i 282 cm. Pierśnice dębów szypułkowych dochodzą do 274, 289 i 303 cm, robinii do 295 i 480 cm, lip do 208 i 212 cm, a kasztanowca do 237 cm. Warty uwagi jest również cis pospolity *Taxus baccata* o pierśnicy 51 cm. Zanotowano tu związane z drzewami pasikonika nadrzewka długoskrzydłego.

Park, Pleszew Malinie, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Pleszew Malinie, XI 2014 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Pleszew Malinie, XI 2014 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Pleszew Malinie, XI 2014 (© Przemysław Żurawlew)

Czyreń ogniowy *Phellinus igniarius* (© Eugeniusz Markiewicz)

Jarząb pospolity *Sorbus aucuparia*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Kolcowój pospolity *Lycium barbarum*
(© Ryszard Orzechowski)

Dzięciołek *Dryobates minor* (© Tomasz Sobiejewski)

Podborek, gmina Gołuchów, powierzchnia: 1,3 ha, współrzędne: 51°53'19.7"N, 17°54'14.7"E. Obiekt powstał w końcu wieku 19., obecnie zrewitalizowany, otoczony polami uprawnymi. Jego drzewostan stanowią głównie robinie, jesiony wyniosłe, graby, klony zwyczajne, klony jawory, klony polne i świerki pospolite.

Park, Podborek, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Przeziernik jabłoniowiec *Sesia myopaeformi*
(© Paweł Kostuj)

Witalnik naostrzak *Chiasmia clathrata*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Mrówka *Myrmica* sp. (© Piotr Paluszkiewicz)

Czerwończyk żarek *Lycaena phlaeas* (© Paweł Kostuj)

Świstun *Anas penelope* (© Leszek Kostuj)

Zawilec gajowy *Anemone nemorosa*
(© Ryszard Orzechowski)

Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo* (© Ryszard Orzechowski)

Szczawik zajęczy *Oxalis acetosella* (© Eugeniusz Markiewicz)

Psienie-Ostrów, gmina Czermin, powierzchnia: około 0,8 ha, współrzędne: 51°57'50.1"N, 17°45'40.4"E. Park z końca wieku 19., mocno przetrzebiony w części zachodniej w latach 1980., gdzie wybudowano domy jednorodzinne. Aktualnie dwór starannie odrestaurowany, a park udanie zrewitalizowany. W parku rosną 53 drzewa należące do dziewięciu gatunków, które mają w obwodzie ponad 100 cm (obwód powyżej 200 cm ma 15 drzew). Wizytówką parku są klony polne (14), z których największe posiadają spore obwody pni (151, 189 i 202 cm). Pozostałe drzewa o dużych obwodach to: robinia (320 cm), dęby szypułkowe (263, 269, 284 i 312 cm), lipa (249 cm), jesiony wyniosłe (223 i 236 cm), wiązy (173, 174 i 194 cm), grab (161 cm) i modrzew (139 cm).

Park, Psienie–Ostrów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Tęźnica wytworna *Ichnura elegans* (© Piotr Paluszkiewicz)

Modraszek ikar *Polyommatus icarus* (© Paweł Kostuj)

Park w Psieniu–Ostrowie z lotu ptaka, VI 2016 (© Urząd Gminy Czermin)

Lis rudy *Vulpes vulpes* (© Krzysztof Fabisiak)

Wąsik *Adela croesella* (© Paweł Kostuj)

Szerszeń *Vespa crabro* (© Piotr Paluszkiwicz)

Motyl *Schiffermuelleria schaefferella*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Dostojka latoria *Issoria lathonia*
(© Paweł Kostuj)

Skrzypnia, gmina Czermin, powierzchnia: 1,83 ha, współrzędne: 51°55'58,2"N, 17°44'40,1"E. Założony w drugiej połowie wieku 19., następnie powiększony o część południową. Obecnie silnie zarośnięty i trudny do eksploracji przyrodniczej. Drzewostan niezwykle ciekawy i cenny. Rosną tu 142 drzewa z 17 gatunków o obwodzie pnia przekraczającym 100 cm, w tym 33 drzew ma pierśnice powyżej 200 cm. Spośród nich 11 ma rozmiary pomników przyrody: dęby szypułkowe (obwody 325 i 352 cm), klony polne (181, 198, 235 i 290 cm), olcze czarne (250 i 256 cm), lipa (319 cm), jesion wyniosły (260 cm) i grab (260 cm). Pozostałymi drzewami, które warto wymienić są: dęby szypułkowe (252, 253, 278, 278 i 298 cm), klony jesionolistne (201 i 206 cm), lipy (231, 235, 232 i 240 cm), dąb czerwony (260 cm), dęby błotne (190, 202, 244 i 264 cm), brzoza brodawkowata (193 cm) i świerk pospolity (187 cm). Występuje tu inwazyjna i niepożądana w naturalnym środowisku roślina – rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria sachalinensis*.

Liście gruszy *Pyrus* sp., Skrzypnia, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Wielopienny klon polny *Acer campestre* o obwodzie 290 cm, Skrzypnia, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Rdestowiec ostrokończysty *Reynoutria japonica*
(© Przemysław Żurawlew)

Dąb błotny *Quercus palustris* o obwodzie 264 cm,
Skrzypnia, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Skrzypnia, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Skrzypnia, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*
(© Krzysztof Fabisiak)

Kwitnący bluszcz pospolity *Hedera helix*
(© Ryszard Orzechowski)

Galas szypszycia różanego *Rhodites rosarum*
(© Ryszard Orzechowski)

Sośnica, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 1,16 ha, współrzędne: 51°51'47.0"N, 17°40'47.9"E. Park założony w drugiej połowie wieku 19. nad rzeczką Lutynią. Do dziś dobrze zachowany szpaler topolowy i aleja grabowa. Ze starych drzew największe obwody pni mają: lipa (dwupienna, 467 cm), dąb szypułkowy (290 cm), robinie (221 i 276 cm), klon zwyczajny (217 cm), jesion wyniosły (237 cm), grab (195 cm), klon jawor (183 cm) i brzoza brodawkowata (180 cm). W sąsiedztwie parku zanotowano w roku 2004 jak dotąd jedyne stanowisko kozioroga dębosza *Cerambyx cerdo* w powiecie pleszewskim (Żurawlew & Melke 2018).

Aleja grabowa, Sośnica, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Szablak żółty *Sympetrum flaveolum*
(© Paweł Kostuj)

Pasikonik zielony *Tettigonia viridissima*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Krętogłów *Jynx torquilla* (© Tomasz Sobiejewski)

Pięknie ustrojone drzewo (© Ryszard Orzechowski)

„Życiodajny” pień
(© Przemysław Żurawlew)

Sowina, gmina Pleszew, powierzchnia: około 0,15 ha, współrzędne: 51°49'28,3"N, 17°46'43,5"E. Przy drodze prowadzącej do dworu częściowo zachowana aleja kasztanowców (obwody pni do 301 i 310 cm), a w jego sąsiedztwie kilka jesionów wyniosłych (obwody do 260, 280 i 284 cm).

Aleja kasztanowa, Sowina, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Przeziernik porzeczkowiec *Synanthedon tipuliformis*
(© Paweł Kostuj)

Biedronka azjatycka *Harmonia axyridis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Jeż *Erinaceus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Martwy pniak nadal tętni życiem (© Paweł Kostuj)

Kokoszka *Gallinula chloropus* (© Tomasz Sobiejewski)

Złoc *Gagea* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Suchorzew, gmina Pleszew, powierzchnia: 4,5 ha, współrzędne: 51°53'53.1"N, 17°41'39.3"E. Park o wyjątkowych walorach dendrologicznych, aż 56 drzew ma wymiary pomników przyrody. Spośród 31 dębów szypułkowych, aż 20 z nich ma w obwodzie co najmniej 300 cm: 300, 312, 316, 322, 323, 325, 326, 3 x 328, 346, 351, 399, 400, 420 (suchy), 462, 478, 529, 536 i 645 cm. Kolejnym drzewem wartym uwagi jest klon polny, którego większych okazów naliczono 31, a te z największymi obwodami mierzą: 186, 213 i 264 cm. Liczne tu olsze czarne przekraczają w obwodzie 200 cm, a te najdorodniejsze mają nawet w obwodzie 240, 244, 245 i 250 cm. Imponujące rozmiary osiągają również wiązy (pierśnice 217, 226, 240, 260, 268, 280, 286 i 413 cm), lipy (281, 328, 262 i 363 cm), topole białe (268, 272, 282 i 428 cm), wierzba (334 cm), kasztanowce (275 i 326 cm), grab (206 cm), sosny (189 i 197 cm), jabłoni (181 cm) i grusza (174 cm).

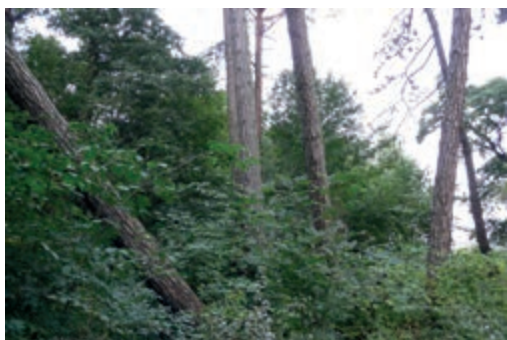
Olbrzymi dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 645 cm, Suchorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Autor podczas badań, Suchorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Suchorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Stare sosny, Suchorzew, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Przestojnik trawnik *Aphantopus hyperantus*
(© Paweł Kostuj)

Czubajka kania *Macrolepiota procera*, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Jeżyna *Rubus* sp., Suchorzew, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Kres giganta, Suchorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Stare dęby szypułkowe *Quercus robur*, Suchorzew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Konik brunatny *Chorthippus brunneus* (© Paweł Kostuj)

Hubiak pospolity *Fomes fomentarius* (© Paweł Kostuj)

Bzyg *Syrphus* sp. (© Paweł Kostuj)

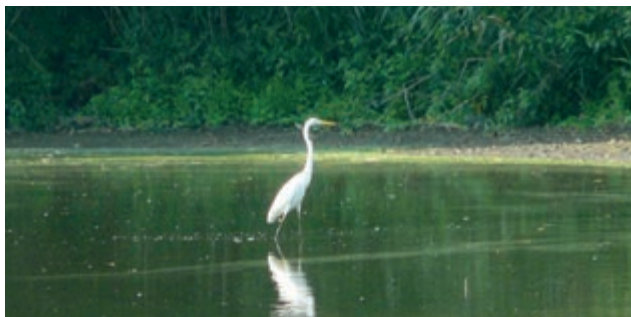

Gąsienica krępaka nalipka *Lycia hirtaria*
(© Paweł Kostuj)

Piżmaczek wiosenny *Adoxa moschatellina*
(© Ryszard Orzechowski)

Szkudła, gmina Gołuchów, powierzchnia: 3,14 ha, współrzędne: 51°48'37,7"N, 17°55'09,5"E. Założenie z pierwszej połowy wieku 19. ze stawem, znajduje się nad rzeczką Ciemną. Stary drzewostan zachował się do naszych czasów tylko częściowo. Zdecydowanie dominuje tu dąb szypułkowy (32), a największe okazy mają obwody pni liczące po: 301, 306, 313, 3 x 315, 383, 391, 394, 412, 423, 435 i 491 (dwupienny) cm. Ponadto rosną tu inne gatunki o dużych obwodach pni: topole (298 i 308 cm), klony polne (183, 208, 210 i 225 cm), jesiony wyniosłe (233, 240 i 240 cm), lipa (240 cm), klony jawory (190 i 222 cm), klon zwyczajny (208 cm), grusza (196 cm) i świerk kłujący (131 cm). W roku 2005 na stawie przy parku gniazdował fąbędź niemy i tyska.

Czapla biała *Ardea alba*, Szkudła, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Szkudła, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Żeremie bobrowe, Szkudła, IX 2018 (© Paweł Kostuj)

Okazałe dęby szypułkowe *Quercus robur*, Szkudła, IX 2018 (© Paweł Kostuj)

Dwór, Szkudła, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Szkudła, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Topola *Populus* sp., Szkudła, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Świerk kłujący *Picea pungens*, Szkudła, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Grzywacz *Columba palumbus* (© Eugeniusz Markiewicz)

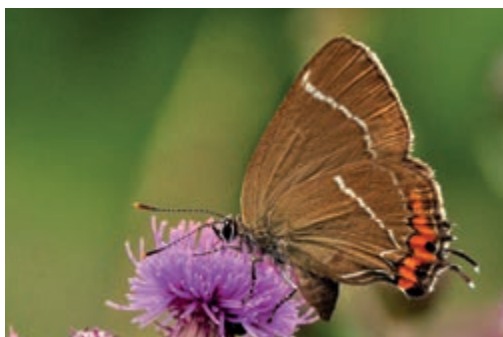
Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*,
(© Przemysław Żurawlew)

Głóg śliwolistny *Crataegus persimilis*,
(© Przemysław Żurawlew)

Dąb czerwony *Quercus rubra*
(© Ryszard Orzechowski)

Ogończyk wiązowiec *Satyrion w-album*
(© Ryszard Orzechowski)

Bogatka *Parus major* (© Ryszard Orzechowski)

Karłatek kniejnik *Ochlodes sylvanus*
(© Piotr Paluszkiwicz)

Kwiatostan sosny zwyczajnej *Pinus sylvestris*
(© Ryszard Orzechowski)

Ropucha szara *Bufo bufo* (© Ryszard Orzechowski)

Oblaczek granatek *Amata phegea*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Złotawek nieparek *Chrysochraon dispar*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Cebulica *Scilla* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Szymanowice, gmina Gizatki, powierzchnia: 2,1 ha, współrzędne: 52°03'11,4"N, 17°43'30,2"E. Park został założony w drugiej połowie wieku 19., a po roku 1945 doszło do jego znacznej dewastacji. Ostatnio wykonano prace rewitalizacyjne, wykopano staw, dosadzono sporo bylin, krzewów i drzew, park pełni rolę rekreacyjno-sportową. Obiekt pomimo negatywnych oddziaływań w przeszłości, do dziś zachował duże walory przyrodnicze. Liczne stare drzewa, wiele o pomnikowych rozmiarach (125 drzew ma obwód pnia ponad 100 cm, a 65 z nich obwód ponad 200 cm), oferują miejsca do gniazdowania wielu gatunkom ptaków, w tym dzięciołowi zielonemu, kowalikowi i kwiczołowi. Spośród kilkudziesięciu gatunków drzew i krzewów tu występujących, 14 jesionów wyniosłych ma znaczne rozmiary, bo największe mają w obwodzie pnia po: 301, 305, 307 i 319 cm. Spośród 10 klonów polnych, najgrubsze osiągają po 202, 206, 217 i 252 cm w obwodzie. Najpotężniejsza wielopienna lipa ma pień o obwodzie 316 cm, a najokazalsze drzewa

Bluszcz kurdybanek *Glechoma hederacea*, Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Jaśminowiec *Philadelphus* sp., Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Liście topoli *Populus* sp., Szymanowice, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Liście klonu zwyczajnego *Acer platanoides*,
Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

innych gatunków tu rosnących to: dęby szypułkowe (310 i 340 cm), robinie (325, 337 i 349 cm), kasztanowce (258, 264 i 290 cm), grab (236 cm), klon zwyczajny (217 cm) i wierzba (170 cm). Warto wspomnieć również o szybko rosnących, pięknych topolach z grupy *maximowiczii*, które w kilkudziesięciu egzemplarzach rosną w parku. Przez kilkadziesiąt lat funkcjonowała tu kolonia gawronów, maksymalnie licząca w roku 2001 – 323 gniazda (Żurawlew 2007).

Łada różowica *Mitochrista miniata* (© Piotr Paluszkiwicz)

Staw w parku, Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Klon polny *Acer campestre*, Szymanowice, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Miodunka *Pulmonaria* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Pazik brzozowiec *Thecla betulae* (© Ryszard Orzechowski)

Bielinek bytomkowiec *Pieris napi* (© Ryszard Orzechowski)

Wachlarzowiec olbrzymi *Meripilus giganteus*
(© Ryszard Orzechowski)

Kłopotek czarny *Spondylis buprestoides*
(© Ryszard Orzechowski)

Wonnica piżmówka *Aromia moschata*
(© Ryszard Orzechowski)

Chmiel zwyczajny *Humulus lupulus*
(© Ryszard Orzechowski)

Kokoryczka *Polygonatum* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Śledziennica skrętołista *Chrysosplenium alternifolium*
(© Ryszard Orzechowski)

Zawisak borowiec *Sphinx pinastri* (© Ryszard Orzechowski)

Taczanów, gmina Pleszew, powierzchnia: 21,05 ha, współrzędne: 51°51'31,4"N, 17°45'45,1"E. Ten rozległy, piękny park ze stawami powstał w drugiej połowie wieku 18. uważany jest za najciekawszą realizację układu przestrzennego na terenie powiatu pleszewskiego. W latach 1853–1864 został znacznie przekształcony i powiększony, a po roku 1945 częściowo przetrzebiony. Obecnie spotkać tu można ponad 200 starych drzew (60 ma wymiary pomników przyrody), z których najliczniejsze są klony zwyczajne, jesiony wyniosłe, lipy, klony polne i topole. Klony zwyczajne osiągają tu pierśnice do 327 i 420 cm, jesiony wyniosłe do 302 i 312 cm, lipy do 333 i 334 cm, klony polne do 200, 201, 207, 226, 229 i 265 cm, a topole do 437, 510, 535 i 540 cm. Dęby szypułkowe mają tu w obwodach pni do 360, 362, 391 i 580 cm, robinie do 348, 396 i 480 cm, kasztanowce do 338, 355 i 357 cm, wierzby do 318 cm, dęby czerwone po 247 i 298 cm, daglezja zielona 240 cm, morwa biała *Morus alba* 224 cm, klon jawor do 206 cm, świerk pospolity do 173 cm, sosna wejmutka 168 cm i cis pospolity 97 cm. W latach 2008 i 2010 na łące przy parku stwierdzono rzadką roślinę – petnika europejskiego *Trollius europaeus*

Aleja grabowa, Taczanów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Taczanów, IV 2008 (© Przemysław Żurawlew)

(Żurawlew & Żurawlew 2010). Podczas badań nad ważkami na stawach parku zanotowano 18 gatunków, w tym świteziankę dziewicę, żagniczkę wiosenną *Brachytron pratense* i zalotkę większą *Leucorrhinia pectoralis* (Żurawlew 2013). Tutejsze stawy są ważną ostoją kumaka nizinnego *Bombina bombina*

Park, Taczanów, IX 2018 (© Jacek Piotrowski)

Dwór, Taczanów, IX 2018 (© Jacek Piotrowski)

w powiecie (Żurawlew & Rybacki 2018). Do bardziej interesujących ptaków jakie tu gniazdują należą: łabędź niemy, łyska, kokoszka, puszczyk, uszatka, dzięcioł zielony, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, brzęczka *Locustella luscinioides*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, trzcinniczek, remiz *Remiz pendulinus* i zniczek.

Park, Taczanów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Morwa biała *Morus alba* o obwodzie 224 cm, Taczanów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Wieża wjazdowa, Taczanów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Staw w parku, Taczanów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Tomaszew, gmina Pleszew, powierzchnia: około 0,2 ha, współrzędne: 51°54'53,0"N, 17°45'19,2"E. Na terenie dawnego zespołu dworskiego rosną dwa dorodne dęby szypułkowe o pierśnicach: 240 i 333 cm. Ten drugi spełnia kryteria aby ustanowić go pomnikiem przyrody.

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 333 cm, Tomaszew, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Konwalia majowa *Convallaria majalis*
(© Ryszard Orzechowski)

Zmrocznik gładysz *Deilephila elpenor*
(© Ryszard Orzechowski)

Jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*
(© Przemysław Żurawlew)

Guniak czerwcyk *Amphimallon solstitiale*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Dostojka malinowiec *Argynnis paphia*
(© Piotr Paluszkiewicz)

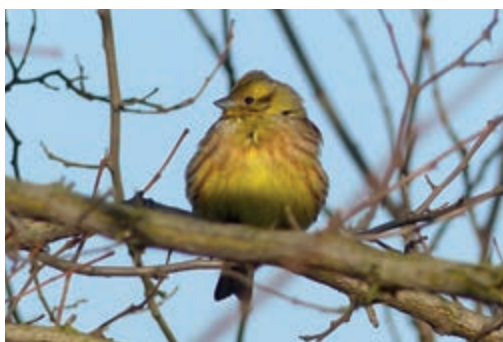
Wiosenne impresje (© Przemysław Żurawlew)

Mrówka *Formica* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Białka wierzbówka *Leucoma salicis* (© Paweł Kostuj)

Trznadel *Emberiza citrinella* (© Eugeniusz Markiewicz)

Toryjka łąkowa *Rhingia campestris*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Platan klonolistny *Platanus acerifolia*
(© Przemysław Żurawlew)

Rzęsielnica *Donacia* sp. (© Piotr Paluszkiewicz)

Ciemnokres wierzbowiec *Cabera pusaria*
(© Paweł Kostuj)

Chrzyszcz słodyszek *Meligethes* sp.
(© Przemysław Żurawlew)

Krzyżak ogrodowy *Araneus diadematus*
(© Paweł Kostuj)

Wylinki chrząszczy z rodziny stonkowatych
(Chrysomelidae) (© Przemysław Żurawlew)

Świerszcz polny *Gryllus campestris*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Liszczarz mniejszy *Calosoma inquisitor* (© Paweł Kostuj)

Koziółka *Tipula* sp. (© Eugeniusz Markiewicz)

Trzebin, gmina Dobrzyca, powierzchnia: około 0,8 ha, współrzędne: 51°51'59.9"N, 17°33'04.2"E. Pośród zachowanych resztek dawnego parku, założonego w końcu wieku 19., dominują dęby szypułkowe (ponad 60 drzew), z których największe obwody pni mają cztery z nich: 275, 285, 286 i 330 cm. Ponadto dwa dęby liczące w obwodzie ponad 300 cm rosną na ogrodzonym terenie w granicach dawnego parku. Przy dawnej bramie wjazdowej rosną lipy, których najgrubsze pierśnice mają po 285 i 321 cm. Ponadto w parku rosną klony zwyczajne, graby, sosny zwyczajne (pierśnice do 158 cm), topole (do 272 cm) i grusza (120 cm).

Dwór, Trzebin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Dzięcioł duży *Dendrocopos major*
(© Tomasz Sobiejewski)

Strojnica baldaszkówka *Graphosoma italicum*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Ślizgun *Philodromus* sp. (© Paweł Kostuj)

Wstęgówka śliwica *Catocala fulminea*
(© Paweł Kostuj)

Ważka czteroplama *Libellula quadrimaculata*
(© Paweł Kostuj)

Skorek pospolity *Forficula auricularia*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Śnieżyczka przebiśnieg *Galanthus nivalis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Porosty (Lichenes) tutejszych parków podworskich czekają dopiero na poznanie (© Przemysław Żurawlew)

Ryjkowiec *Phyllobius pomaceus* (© Paweł Kostuj)

Osadnik egeria *Pararge aegeria* (© Paweł Kostuj)

Uszatka *Asio otus* (© Eugeniusz Markiewicz)

Miodunka *Pulmonaria* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Szrotówek kasztanowcowiaczek *Cameraria ohridella*
(© Ryszard Orzechowski)

Dereń *Cornus* sp. (© Ryszard Orzechowski)

Przytulnia wonna *Galium odoratum* (© Ryszard Orzechowski)

Trzebowa, gmina Dobrzyca, powierzchnia: 3,44 ha, współrzędne: 51°48'44.2"N, 17°40'14.0"E. Powstał w połowie wieku 19., po roku 1945 bardzo przekształcony i zdewastowany. Obecnie drzewostan nieliczny i ubogi w gatunki. Cztery drzewa mają pomnikowe pierśnice: dwie lipy (359 i 378 cm) i dwa jesiony wyniosłe (253 i 254 cm). Inne drzewa z najgrubszymi pierśnicami to: topola (263 cm), klon jawor (206 cm) i klon zwyczajny (205 cm).

Wąsik *Cauchas rufimitrella* (© Paweł Kostuj)

Okazała lipa *Tilia* sp., Trzebowa, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Trzebowa, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Kruszczyca złotawka *Cetonia aurata*
(© Andrzej Melke)

Smutnica czarna *Penthimia nigra*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Żaba jeziorkowa *Pelophylax lessonae*
(© Paweł Kostuj)

Nastroż lipowiec *Mimas tiliae*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Sikora uboga *Poecile palustris*
(© Ryszard Orzechowski)

Turowy, gmina Pleszew, powierzchnia: 3,85 ha, współrzędne: 51°54'33,4"N, 17°56'02,2"E. Park znajduje się 300 m na wschód od drogi pomiędzy Rokutowem a Bogusławicami, został założony na początku wieku 20. Pośród zachowanego drzewostanu nadal rosną 64 drzewa mające ponad 100 cm obwodu pni (drzew o obwodzie ponad 200 cm jest 21). Licznie dominują lipy (29) i robinie (22), a najokazalsze lipy mają pomnikowe wymiary (343 i 357 cm obwody pni). Z po-

Hubiak pospolity *Fomes fomentarius* (© Paweł Kostuj)

Klon jawor *Acer pseudoplatanus*, Turowy, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Turowy, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Turowy, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

zostałych gatunków drzew warto wspomnieć o kasztanowcach (obwody pni 265 i 286 cm), wierzbie (302 cm), czereśni ptasiej (125 cm), a także o robiniach (271 i 295 cm), jesionie wyniosłym (243 cm) i starych krzaczastych leszczynach *Corylus avellana*.

Ślimak *Arion* sp. (© Paweł Kostuj)

Potężna lipa *Tilia* sp., Turowy, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Kwitnący kasztanowiec zwyczajny *Aesculus hippocastanum*, Turowy, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Stare robinie akacje *Robinia pseudoacacia*, Turowy, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Rozszczepka pospolita *Schizophyllum commune*
(© Paweł Kostuj)

Niedźwiedziówka kaja *Arctia caja*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Stokrotka pospolita *Bellis perennis*
(© Przemysław Żurawlew)

Krzyżak nadwodny *Larinioides cornutus*
(© Przemysław Żurawlew)

Miny motyla *Bucculatrix frangutella* na liściu kruszyny
Frangula alnus (© Przemysław Żurawlew)

Lodowe impresje (© Przemysław Żurawlew)

Strzępótek ruczajnik *Coenonympha pamphilus*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Srogoń baldaszkowiec *Rhinocoris iracundus*
(© Przemysław Żurawlew)

Tursko, gmina Gołuchów, powierzchnia: 5,83 ha, współrzędne: 51°52'50,2"N, 17°56'08,1"E. Założenie z roku 1823, silnie przekształcone po wojnie i w roku 1966. Od części wschodniej przylega do drogi prowadzącej z Jedlica do Bogusława. Park zarośnięty przez liczne młode drzewa liściaste (klony, graby, jesiony i robinie). Spośród około 200 drzew z 14 gatunków przekraczających w obwodzie 100 cm, 50 z nich ma w obwodzie pnia ponad 200 cm. Największym drzewem parku jest monumentalny dąb szypułkowy o obwodzie 602 cm rosnący na samym skraju założenia w części północno-zachodniej. Drugi pod względem obwodu pnia dąb w parku mierzy 293 cm. Pozostałymi 11 drzewami o pomnikowych rozmiarach są: klony zwyczajne (obwody: 299 i 344 cm), kasztanowce (264 i 266 cm), wiązy (218, 306 i 374 cm), jesion wyniosły (331 cm), lipa (315 cm), świerk pospolity (252 cm) i brzoza brodawkowata (201 cm). Część spośród 32 dużych świerków pospolitych jest uschnięta. Przedstawicielami innych gatunków drzew o sporych rozmiarach pni są: robinie (302, 306 i 359 cm), klony jawory (202 i 248 cm), modrzewie (194 i 203 cm), buk (250 cm), grab (183 cm) i sosna pospolita (146 cm).

Dąb szypułkowy *Quercus robur* o obwodzie 602 cm, Tursko, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Tursko, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Łowik *Choerades fimbriata* (© Piotr Paluszkiewicz)

Głowienka pospolita *Prunella vulgaris*

Modraszek wieszczek *Celastrina argiolus*
(© Piotr Paluszkiewicz)

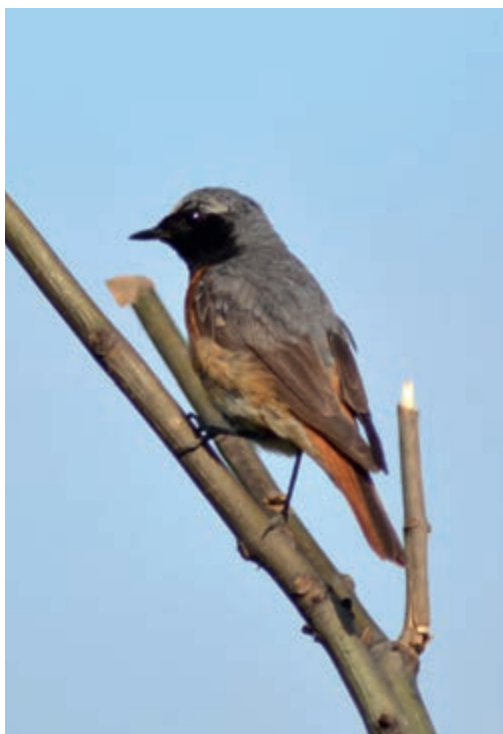
Poranna rosa na dębowym liściu (© Danuta Żurawlew)

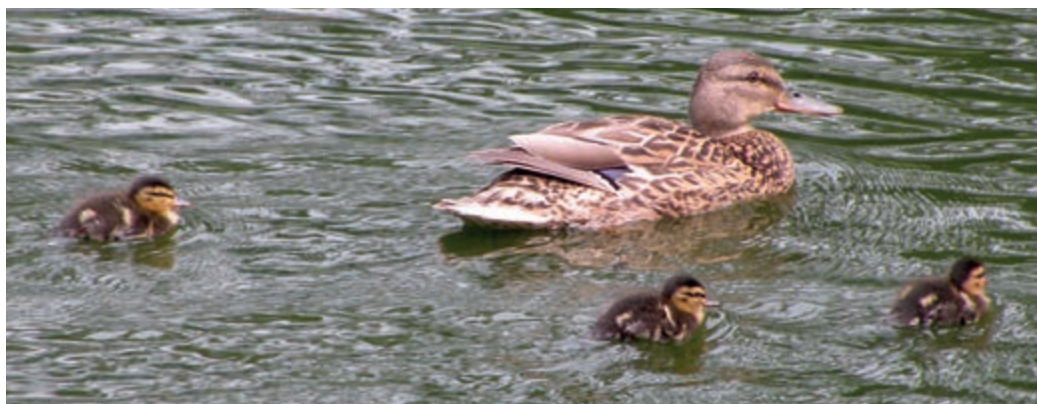
Kwitnąca wierzb *Salix* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Kwitnący głóg *Crataegus* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Pleszka *Phoenicurus phoenicurus* (© Krzysztof Fabisiak)

Samica krzyżówki *Anas platyrhynchos* z pisklętami (© Paweł Kostuj)

Wieczyn, gmina Czermin, powierzchnia: 0,7 ha, współrzędne: 52°00'42,3"N, 17°45'29,3"E. Park powstał w końcu wieku 19., a obecny na jego terenie kościół wzniesiono w miejscu rozebranego dworu. Na jego terenie znajdują się dwa okazałe dęby szypułkowe o obwodach: 430 i 438 cm, które są pomnikami przyrody. Teren parku jest silnie zarośnięty odnowieniami drzew liściastych, gdzie zanotowano nawet morwę białą. Największym jego atutem są liczne dęby szypułkowe, których razem ze wspomnianymi pomnikowymi drzewami jest 101 okazów, przy czym wszystkie mają ponad 100 cm odvodu pnia, a 10 najokazalszych ma obwody od 257 do 330 cm. Innymi wartymi uwagi drzewami są: 7 lip, z których najgrubsza ma 203 cm obwodu, robinie i świerk kłujący o obwodzie 164 cm.

Park w Wieczyń z lotu ptaka, VI 2016 (© Urząd Gminy Czermin)

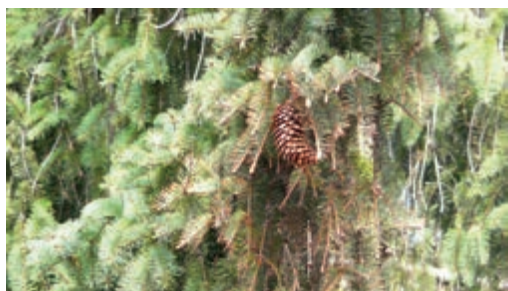
Psianka czarna *Solanum nigrum*, Wieczyn, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Mina szrotówka robiniaczka *Macrosaccus robinella*,
Wieczyn, VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Pomnikowy dąb szypułkowy *Quercus robur*, Wieczyn,
VIII 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Świerk kłujący *Picea pungens*, Wieczyn, VIII 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Trzmiel rudy *Bombus pascuorum*
(© Przemysław Żurawlew)

Strzępótek glicerion *Coenonympha glycerion*
(© Krzysztof Fabisiak)

Kielisznik zaroślowy *Calystegia sepium*
(© Przemysław Żurawlew)

Fruczak gołąbek *Macroglossum stellatarum*
(© Ryszard Orzechowski)

Odrek zieleniak *Palomena prasina*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Pelzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*
(© Krzysztof Fabisiak)

Żagwica listkowa *Grifola frondosa*
(© Ryszard Orzechowski)

Muchówka z rodziny śmietkowatych (Anthomyiidae)
(© Piotr Paluszkiewicz)

Kobylniczka *Rhagio* sp. (© Piotr Paluszkiewicz)

Cis pospolity *Taxus baccata* (© Ryszard Orzechowski)

Nadrzewek długoskrzydły *Meconema thalassinum*
(© Ryszard Orzechowski)

Galasowe ozdoby na liściu dęba (© Ryszard Orzechowski)

Przylaszczka pospolita *Hepatica nobilis*
(© Ryszard Orzechowski)

Tyrzyk paskowany *Argiope bruennichi*
(© Krzysztof Fabisiak)

Wszółów, gmina Gołuchów, powierzchnia: 3,99 ha, współrzędne: 51°50'08,1"N, 17°52'38,7"E. Założenie z końca wieku 19., powstało w miejscu ogrodu włoskiego i sadu z wieku 18. Obecnie w parku rośnie ponad 200 starych drzew (24 o wymiarach pomników przyrody), z których najliczniejszy jest klon polny (pierśnice do 181, 182, 188, 190, 203 i 212 cm). Najokazalsze drzewa z innych gatunków osiągają w obwodzie pnia duże rozmiary: dęby szypułkowe (309, 320, 354, 355 i 393 cm), jesiony wyniośle (285, 296 i 351 cm), kasztanowce (291 i 311 cm), robinie (278 i 294 cm), lipa (271 cm), grab (169 cm), klon jesionolistny (160 cm) i świerk pospolity (156 cm).

Stara aleja grabowa, Wszółów, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Poproch pylinkowiak *Ematurga atomaria*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Kraśnik goryszowiec *Zygaena ephialtes*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Gniazdo szerszenia *Vespa crabro* (© Krzysztof Fabisiak)

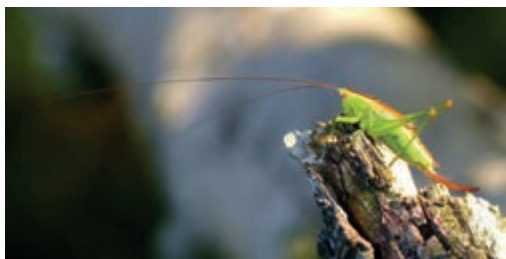
Kwietnik *Misumena vatia* (© Paweł Kostuj)

Kosarz pospolity *Phalangium opilio*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Przestojnik jurtina *Maniola jurtina* (© Paweł Kostuj)

Miecznik łąkowy *Conocephalus dorsalis*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Żegocin, gmina Czermin, powierzchnia: 4,8 ha, współrzędne: 51°59'54.6"N, 17°47'24.5"E. Park z połowy wieku 19. i przekształcony na początku wieku 20. Do dziś zachowała się górką widokowa, staw i aleja grabowa. Stary drzewostan składa się z ponad 150 drzew, dominują dęby szypułkowe, klony zwyczajne, graby, topole i olsze czarne. Wiele drzew objętych jest ochroną pomnikową. Spośród dębów szypułkowych (42), 14 ma w obwodzie pnia ponad 300 cm: 301 (suchy), 302, 306, 315, 332, 344, 347, 372, 379, 381, 392, 420, 456 i 479 cm. Pięć buków mierzy w obwodach po: 212, 315, 324 (suchy), 391 i 393 cm. Spośród 25 starych klonów zwyczajnych ten z najgrubszą pierśnicą ma 252 cm, a z 7 lip pomnikowe rozmiary pni mają trzy: 302, 309 i 367 cm. Drzewami, które warto wymienić ze względu na grubość obwodów są ponadto: robinia (349 cm), topola (337 cm), kasztanowiec (325), olsze czarne (208, 231 i 307 cm), wierzba (263 cm), sosna wejmutka (259 cm), świerk pospolity (241 cm), daglezią (227 cm), grab (196 cm), świerk kłujący (188 cm), klon jesionolistny (180 cm), klon polny (174 cm), grusza (160 cm), sosna zwyczajna (159 cm) i modrzew (145 cm).

Buk zwyczajny *Fagus sylvatica*, Żegocin, IX 2018
(© Przemysław Żurawlew)

Dwór, Żegocin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

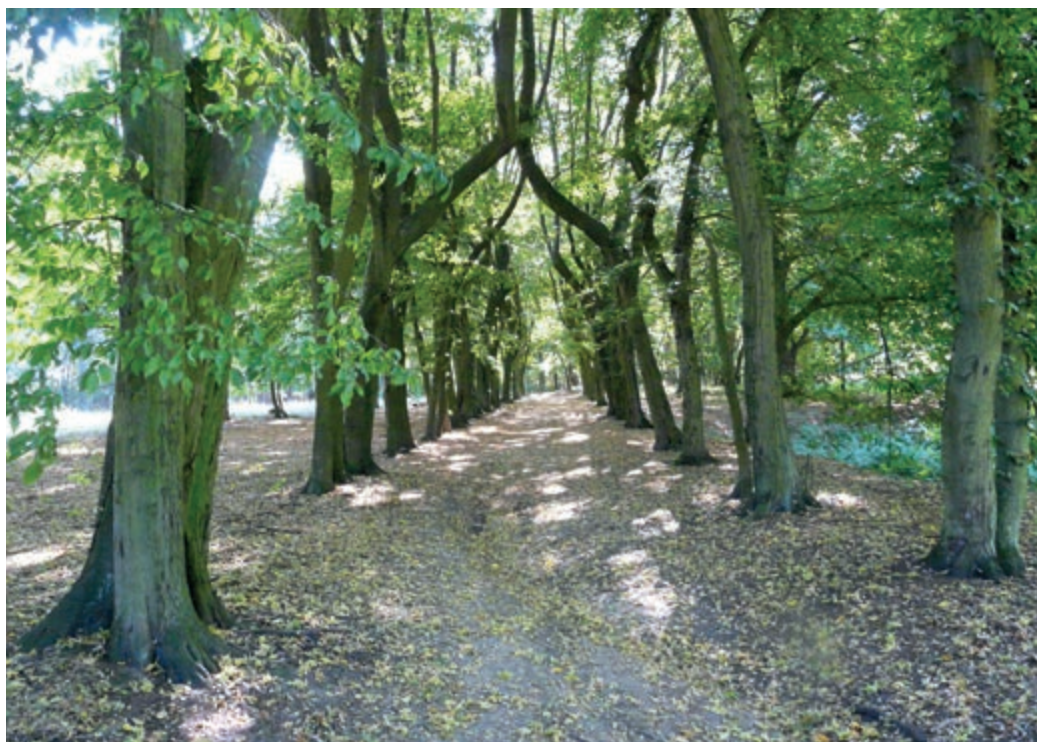
Park w Żegocinie z lotu ptaka, VI 2016 (© Urząd Gminy Czermin)

Świerk pospolity *Picea abies* o ciekawym pniu, Żegocin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Park, Żegocin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Aleja grabowa, Żegocin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Pomnikowy dąb szypułkowy *Quercus robur*, Żegocin, IX 2018 (© Przemysław Żurawlew)

Knieć błotna *Caltha palustris* (© Paweł Kostuj)

Piórolotek *Oxyptilus pilosellae* (© Paweł Kostuj)

Mysikrólik *Regulus regulus* (© Tomasz Sobiejewski)

Pioronóg zwykły
Platynemis pennipes
i oczobarwnica mniejsza
Erythromma viridulum
(© Piotr Paluszkiewicz)

Złotawek nieparek *Chrysochraon dispar* (© Paweł Kostuj)

Szapak *Sturnus vulgaris* (© Przemysław Żurawlew)

Siedziun sosnowy *Sparassis crispa*
(© Przemysław Żurawlew)

Kumak nizinny *Bombina bombina*
(© Przemysław Żurawlew)

Przestęp biały *Bryonia alba* (© Przemysław Żurawlew)

Sójka *Garrulus glandarius* (© Tomasz Sobiejewski)

Koszówka *Canephora unicolor* (© Przemysław Żurawlew)

Drzewa ścięte przez bobra *Castor fiber* (© Przemysław Żurawlew)

Faldówka szarynka *Collita griseola* (© Paweł Kostuj)

Kopułka *Eumenes* sp. (© Piotr Paluszkiewicz)

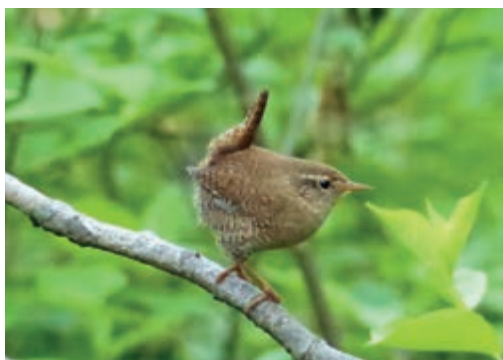
Dostojka malinowiec *Argynnis paphia* f. *valesina* (© Paweł Kostuj)

Przestrojnik jurtina *Maniola jurtina* (© Piotr Paluszkiewicz)

Śpiewak *Turdus philomelos* w akcji
(© Przemysław Żurawlew)

Strzyżyk *Troglodytes troglodytes* (© Eugeniusz Markiewicz)

Wykarczak sosnowy *Arhopalus rusticus*
(© Piotr Paluszkiewicz)

Barwinek pospolity *Vinca minor* (© Ryszard Orzechowski)

Rusałka osetnik *Vanessa cardui* (© Henryka Guźniczka)

Kalina koralowa *Viburnum opulus*
(© Ryszard Orzechowski)

Łowik *Choerades ignea* (© Piotr Paluszkiewicz)

Sarna *Capreolus capreolus* (© Paweł Kostuj)

Długoskrzydłak sierposz *Phaneroptera falcata*
(© Henryka Guźniczak)

Wierzba *Salix* sp. (© Przemysław Żurawlew)

Sosnówka *Periparus ater* (© Tomasz Sobiejewski)

Szczerbówka ksieni *Scoliopteryx libatrix*
(© Eugeniusz Markiewicz)

Tabela 2. Liczba drzew spełniających kryteria na pomniki przyrody w poszczególnych parkach powiatu pleszewskiego

Lokalizacja	Liczba drzew z pomnikowymi obwodami pni	Liczba drzew z poszczególnych gatunków
Borucin	14	buk (1), kasztanowiec (1), klon polny (1), wiąz (11)
Bógwidze	9	brzoza (1), dąb szypułkowy (1), grab (3), lipa (1), jesion (3)
Broniszewice	32	dąb szypułkowy (10), grab (1), grusza (1), jesion (3), klon polny (14), lipa (3)
Bronów	8	dąb szypułkowy (1), grab (1), jesion (3), kasztanowiec (2), wiąz (1)
Brzezie	15	dąb szypułkowy (1), jesion (1), klon jawor (3), klon polny (3), klon zwyczajny (3), lipa (3), wiąz (1)
Chorzew	19	dąb szypułkowy (5), grab (2), klon zwyczajny (4), lipa (1), sosna wejmutka (1), wiąz (6)
Cieśle	5	dąb szypułkowy (5)
Czarnuszka	19	dąb szypułkowy (1), grusza (1), jesion (7), kasztanowiec (2), klon polny (5), klon zwyczajny (1), topola biała (1), wiąz (1)
Czechel	5	kasztanowiec (4), lipa (1)
Czermin	10	grab (5), olsza czarna (1), wiąz (3), topola (1)
Czerminek	33	dąb szypułkowy (7), grab (1), jesion (1), kasztanowiec (1), klon polny (23)
Dobrzyca	44	dąb szypułkowy (5), buk (1), grab (4), jesion (6), kasztanowiec (1), klon jawor (2), klon polny (6), klon zwyczajny (7), lipa (3), olsza czarna (3), platan (3), topola (1), wiąz (1), wierzba (1)
Fabianów	17	buk (1), dąb szypułkowy (3), kasztanowiec (2), klon polny (1), klon zwyczajny (2), lipa (2), wiąz (6)
Gołuchów	36 [dane niepełne]	buk (2), daglezwia (1), dąb szypułkowy (14), grab (2), jesion (1), klon polny (5), klon zwyczajny (1), lipa (4), platan (1), sosna czarna (1), miłorząb (3), topola (1)
Grab	48	brzoza (1), dąb szypułkowy (13), grab (2), jesion (1), kasztanowiec (1), klon polny (2), klon zwyczajny (1), lipa (1), świerk (2), wiąz (24)
Janków	2	dąb szypułkowy (2)
Jedlec	42	buk (4), brzoza (1), dąb szypułkowy (7), grab (2), jesion (4), klon polny (9), klon zwyczajny (1), lipa (4), platan (1), sosna czarna (2), wiąz (5), żywotnik (2)
Kajew	33	dąb szypułkowy (4), głóg (1), grab (4), jesion (16), kasztanowiec (1), klon polny (3), klon zwyczajny (2), topola (1), wiąz (1)
Karmin	33	dąb szypułkowy (11), grab (1), jesion (9), klon polny (6), lipa (1), topola (4), śliwa (1)
Karsy	11	dąb szypułkowy (3), grusza (2), jabłoń (1), jesion (5)
Korzkwy	23	brzoza (1), grab (1), jesion (15), klon zwyczajny (1), topola (5)
Kowalew	12	brzoza (1), jesion (3), kasztanowiec (3), klon zwyczajny (2), lipa (1), wierzba (2)
Krzywosądów	5	dąb szypułkowy (1), klon zwyczajny (1), topola biała (1), wierzba (2)
Kuchary	15	dąb szypułkowy (4), kasztanowiec (2), klon polny (1), klon zwyczajny (1), wiąz (4), wierzba (3)
Kuczków	29	dąb szypułkowy (4), grab (1), grusza (1), jesion (3), kasztanowiec (2), klon polny (17), wiąz (1)
Lenartowice	27	kasztanowiec (2), topola (1), wiąz (24)
Łutynia	39	dąb szypułkowy (3), grab (1), jesion (4), kasztanowiec (1), klon jawor (1), klon polny (23), klon zwyczajny (4), lipa (1), wiąz (1)
Łęg	4	dąb szypułkowy (4)
Macew	13	dąb szypułkowy (5), jesion (4), kasztanowiec (3), lipa (1)

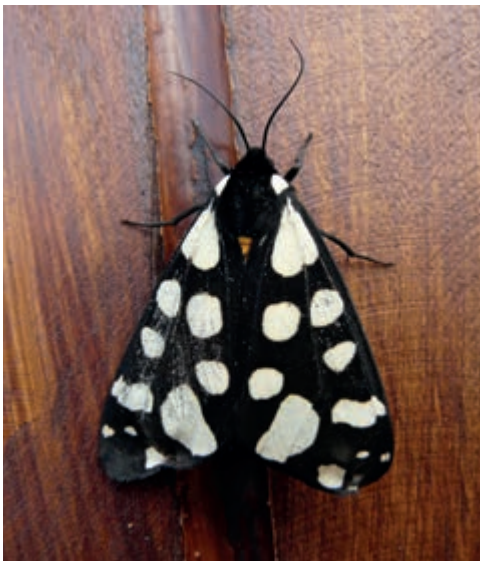
Mamoty	10	dąb szypułkowy (1), grusza (1), jesion (6), kasztanowiec (1), klon polny (1)
Marszew	18	dąb szypułkowy (5), grab (1), jesion (4), kasztanowiec (1), klon polny (5), lipa (1), wiąz (1)
Obory	35	jesion (1), klon polny (12), klon zwyczajny (1), wiąz (21)
Ordzin	3	buk (1), dąb szypułkowy (1), wierzba (1)
Pacanowice	12	grusza (1), jesion (1), kasztanowiec (1), klon polny (4), wiąz (5)
Pleszew Malinie	4	dąb szypułkowy (1), cis (1), klon zwyczajny (2)
Psienie -Ostrów	5	dąb szypułkowy (1), klon polny (4)
Skrzypnia	11	dąb szypułkowy (2), grab (1), jesion (1), klon polny (4), lipa (1), olsza czarna (2)
Sońnica	1	lipa (1)
Sowina	5	jesion (3), kasztanowiec (2)
Suchorzew	56	dąb szypułkowy (20), grab (1), grusza (1), jabłoń (1), kasztanowiec (2), klon polny (17), lipa (3), olsza czarna (1), topola biała (1), wierzba (1), wiąz (8)
Szkućta	18	dąb szypułkowy (13), grusza (1), klon polny (4)
Szymanowice	26	dąb szypułkowy (2), grab (1), jesion (14), kasztanowiec (3), klon polny (5), lipa (1)
Taczanów	60	dąb szypułkowy (4), cis (1), jesion (12), kasztanowiec (6), klon polny (17), klon zwyczajny (10), lipa (2), topola (7), wierzba (1)
Tomaszew	1	dąb szypułkowy (1)
Trzebin	4	dąb szypułkowy (3), lipa (1)
Trzebowa	4	jesion (2), lipa (2)
Turowy	6	czereśnia ptasia (1), kasztanowiec (2), lipa (2), wierzba (1)
Tursko	12	dąb szypułkowy (1), brzoza (1), jesion (1), kasztanowiec (2), klon zwyczajny (2), lipa (1), świerk (1), wiąz (3)
Wieczyn	4	dąb szypułkowy (4)
Wsołów	24	dąb szypułkowy (5), jesion (5), kasztanowiec (2), klon polny (12)
Żegocin	27	buk (4), dąb szypułkowy (14), grusza (1), kasztanowiec (1), klon polny (1), klon zwyczajny (1), lipa (3), olsza czarna (1), sosna wejmutka (1)

Czczotka *Acanthis flammea*
(© Przemysław Żurawlew)

Tabela 3. Liczba poszczególnych rodzajów i gatunków drzew spełniających kryteria na pomniki przyrody w parkach powiatu pleszewskiego (bez Gołuchowa)

Gatunek/Rodzaj	Liczba
Klon polny	200
Dąb szypułkowy	178
Jesion wyniosły	138
Wiąz	128
Kasztanowiec	51
Klon zwyczajny	46
Lipa	41
Grab	33
Topola	20
Buk	12
Wierzba	12
Grusza	10
Olsza czarna	8
Brzoza	6
Klon jawor	6
Platan klonolistny	4
Świerk pospolity	3
Topola biała	3
Zywnotnik	2
Cis pospolity	2
Jabłoń	2
Sosna czarna	2
Sosna wejmutka	2
Czereśnia ptasia	1
Głóg	1
Śliwa	1
Razem	912

Niedźwiedziówka włodarka *Arctia villica*
(© Przemysław Żurawlew)

Tabela 4. Pozostałe gatunki drzew o znaczących obwodach pni w parkach powiatu pleszewskiego (bez Gołuchowa)

Gatunek (pierśnica)	Liczba
Robinia akacyjowa (>300 cm)	27
Dąb czerwony (>200 cm)	21
Klon jesionolistny (>150 cm)	10
Dąb błotny (>150 cm)	7
Orzech szary (>100 cm)	4
Klon srebrzysty (>200 cm)	2
Jałowiec (wirginijski?) (>100 cm)	2
Świerk kłujący (>150 cm)	2
Orzech włoski (>150 cm)	1
Jodła (>200)	1
Korkowiec amurski (>100 cm)	1
Morwa biała (>200 cm)	1
Surmia (>150 cm)	1
Tulipanowiec (>150 cm)	1
Razem	81

Tabela 5. Lista najbardziej okazałych drzew w parkach powiatu pleszewskiego, pomiary VIII i IX 2018

Gatunek	Lokalizacja	Obwód pnia (cm)
Platan klonolistny	Dobrzyca	>1050
Wiąz	Lenartowice	720
Dąb szypułkowy	Karmin	651
Dąb szypułkowy	Suchorzew	645
Dąb szypułkowy	Tursko	602
Dąb szypułkowy	Karsy	581
Dąb szypułkowy	Karsy	580
Dąb szypułkowy	Taczanów	580
Wiąz	Lenartowice	569
Dąb szypułkowy	Kuczków	565
Dąb szypułkowy	Karmin	559
Dąb szypułkowy	Czerminek	557
Dąb szypułkowy	Karmin	556
Dąb szypułkowy	Kajew	550
Dąb szypułkowy	Gołuchów	548
Klon polny	Dobrzyca	>540
Topola	Taczanów	540
Dąb szypułkowy	Suchorzew	536
Platan klonolistny	Dobrzyca	536
Topola	Taczanów	535
Dąb szypułkowy	Cieśle	530
Dąb szypułkowy	Suchorzew	529
Dąb szypułkowy	Kuchary	525
Platan klonolistny	Jedlec	520
Topola włoska	Taczanów	510
Klon polny	Gołuchów	508
Dąb szypułkowy	Cieśle	505

PODSUMOWANIE

Liczbę parków historycznych (inaczej podworskich czy wiejskich) w Polsce w roku 1993 szacowano na 9182, a wpisem do rejestru zabytków objętych było 6805. Najliczniej reprezentowane są założenia rezydencjonalne: dworsko–parkowe i pałacowo–parkowe, o powierzchni po kilka-kilkanaście ha. Mniej liczne są założenia pałacowo–ogrodowe o powierzchni ponad 20 ha, a najmniej jest wieloprzestrzennych założeń parkowych o powierzchni ponad 50 ha (Sikora 2010). Parki są ważnym elementem zagospodarowania regionu, słabo jednak poznanym. Jako charakterystyczne, trwałe elementy krajobrazu, zaliczane są do lokalnych zasobów, a zatem korzystnie wpływają na rozwój obszarów wiejskich. Pełnią funkcje przyrodnicze, społeczne, naukowo–edukacyjne i gospodarcze. Stan wielu z nich się pogarsza, chociaż w ostatnich latach większa liczba parków wiejskich objęta została ochroną (Bażant et al. 2016). Podczas wcześniejszych badań nad wpływem 16 parków podworskich w gminie Pleszew na rozwój regionu, dokonano waloryzacji tych obiektów uwzględniając kryteria przyrodnicze, społeczne, naukowo–dydaktyczne i ekonomiczno–gospodarcze. W ramach kryteriów przyrodniczych uwzględniono, oprócz elementów dendrologicznych, związki parków z obszarami chronionymi (Natura 2000) i z lasami. Waloryzacja wykazała, że najcenniejszym obiektem jest park w Taczanowie, a najmniej wartościowy park w Jankowie (Bażant 2010, 2012).

Na terenie powiatu pleszewskiego z 53 założeń, tylko dwa (Gołuchów i Taczanów) mają powierzchnię przekraczającą 20 ha, kolejne osiem (Broniszewice, Dobrzyca, Grab, Jedlec, Karmin, Lutynia, Marszew i Tursko) mają powierzchnię 5–20 ha, a pozostałe liczą poniżej 5 ha. Łącznie powierzchnia wszystkich parków podworskich w omawianym powiecie liczy 358,87 ha (0,5% powierzchni powiatu), a bez parku w Gołuchowie zaledwie 198,87 ha (0,27% powierzchni powiatu). Dotychczas ochroną pomnikową objęto niektóre drzewa w następujących

Ścierwica *Sarcophaga* sp.
(© Henryka Guźniczak)

Przegorzan kulisty *Echinops sphaerocephalus*
(© Przemysław Żurawlew)

Zieleńczyk ostrężyniec *Callophrys rubi*
(© Henryka Guźniczka)

parkach: Dobrzyca, Fabianów, Czechel, Gołuchów, Jedlec, Karmin, Karsy, Kuchary, Lutynia, Łęg, Suchorzew, Taczanów, Wieczyn, Wszółów i Żegocin. Bezwzględnie najlepiej przyrodniczo poznanym parkiem jest rozległy park–arboretum w Gołuchowie, gdzie mozaikowość środowisk i wieloletnie badania licznych naukowców zaowocowały licznymi podsumowaniami flory i fauny (Żurawlew 2014, Kiczyńska et al. 2015). Dość dobrze poznano jeszcze parki w Grabie i Taczanowie, pozostałe czekają jeszcze tak naprawdę na przyrodnicze odkrycie. Poznanie zasobów dendrologicznych tych parków (tabele 2–5), jest pierwszym krokiem ku ich poznaniu, zarazem napawa optymizmem, gdyż pomimo zawirowań historycznych i negatywnych oddziaływań ze strony człowieka, wiele z nich posiada niezwykle walory przyrodnicze. Na terenie 52 parków podworskich (bez Gołuchowa), często zachowanych tylko fragmentarycznie, rośnie blisko 1000 starych drzew (z około 40 gatunków), które tworzą środowisko występowania dla setek gatunków grzybów, roślin i zwierząt. Licznie dominują wyraźnie: klon polny, dąb szypułkowy, jesion wyniosły i wiąz. Podszyt parków tworzy oprócz młodych drzew liściastych, dość stały zestaw: śnieguliczka biała *Symphoricarpos albus*, bez czarny *Sambucus nigra*, lilak pospolity *Syringa vulgaris* i bluszcz pospolity *Hedera helix*. Należy wspomnieć również o ważnej roli stawów znajdujących na terenie tych założeń, które są miejscem występowania licznych gatunków owadów, płazów i ptaków. Wszędzie gdzie są stawy czy nawet drobne cieki stwierdzono ślady obecności bobra *Castor fiber*. Omawiane parki pełnią istotną rolę dla wielu gatunków ptaków, a do charakterystycznych gatunków lęgowych należą: turkawka *Streptopelia turtur*, puszczyk, dzięcioł duży *Dendrocopos major*, dzięciołek *Dryobates minor*, dzięcioł zielony, kowalik, pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*, sikora uboga, rudzik *Erithacus rubecula*, słowik rdzawy *Luscinia megarhynchos*, muchołówka szara *Muscicapa striata*, kwiczoł, śpiewak *Turdus philomelos*, kos *Turdus merula*, szpak *Sturnus vulgaris*, mazurek *Passer montanus* i grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*. Do niedawna takimi gatunkami były również pójdzka *Athene noctua* i gawron (Żurawlew 2007, P. Żurawlew dane niepubl.).

Wydaje się, że obecnie najważniejszym zadaniem konserwatorskim jest powstrzymanie dalszej dewastacji parków, a rozumna rewitalizacja powinna pozwolić wielu z nich wrócić do dawnej świetności. Każdy park powinien zostać gruntownie zbadany przyrodniczo, aby udokumentować jego stan aktualny. Dalsze, dobrze zaplanowane badania, doprowadzą zapewne do wielu ciekawych odkryć, szczególnie w rozpoznaniu występujących tam grzybów, porostów, mchów, roślin zielnych, motyli, mrówek i chrząszczy saproksylicznych, jak i być może innych grup systematycznych roślin i zwierząt. Dopiero wówczas będziemy mogli w pełni ocenić, jak różnorodna, a przez to wartościowa jest przyroda opisanych tutaj obiektów.

LITERATURA

- Anders P., Gulczyński A., Jackowski J. 1999. Powiat pleszewski. Wydawnictwo WBP, Poznań.
- Bażant D. 2010. Charakterystyka dendrologiczno–przestrzenna wybranych parków powiatu pleszewskiego. Praca inżynierska. Wydział Leśny SGGW, Warszawa, maszynopis.
- Bażant D. 2012. Waloryzacja wybranych parków Ziemi Kaliskiej. Praca magisterska. Wydział Leśny SGGW, Warszawa, maszynopis.
- Bażant D., Budnicka–Kosior J., Grzegorzewicz E., Kaczmarski Z., Olenderek T. 2016. Parki wiejskie jako zasoby lokalne – badania stanu i zmian. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*, 18(48B): 54–60.
- Błaszak C. 1975. Zerconidae (Acari, Mesostigmata) Polski. *Monografie Fauny Polski* 3: 1–315.
- Czarna A. 2007. Current flore of herbaceous plants in the castle park in Gołuchów (Wielkopolska region, Poland). *Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu* 386, *Botanika–Steciana* 11: 35–47.
- Gierlasiński G., Żurawlew P., Markiewicz E., Rutkowski T., Melke A. 2018. Pluskwiaki różnoskrzydłe (Hemiptera: Heteroptera) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Heteroptera Poloniae – Acta Faunistica* 12: 13–28.
- Glanc K. 1969. Flora porostów Arboretum w Gołuchowie. PTPN, Prace Komisji Nauk Rolniczych i Komisji Nauk Leśnych, 27, Poznań.
- Grobelny S., Żurawlew P. 2012. Karaczany Blattodea w powiecie pleszewskim. *Przegląd Przyrodniczy* 23(2): 91–93.
- Gwiazdowicz D. J., Mazurczak M. 2007. Roztocze z rzędu Mesostigmata występujące w parku–arboretum Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. *Studia i Materiały Ośrodka Kultury Leśnej* 6: 79–86.
- Kiczyńska A., Matuszkiewicz J. M., Adamski T., Melke A., Żurawlew P., Bogdanowska A., Wylegała P., Piróg A., Kończak J., Jaros R., Horbacz A. 2015. Program Ochrony Parku–arboretum w Gołuchowie. Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska. Warszawa–Poznań, maszynopis.
- Kondracki J. 2000. Geografia regionalna Polski. PWN, Warszawa.
- Król S. 1965. Flora naczyniowa i zbiorowiska roślinne na terenie ośrodka doświadczalnictwa leśnego w Gołuchowie. *Roczniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* 27: 109–117.
- Król S. 1968. Flora roślin zielnych i krzewinek dziko rosnących w Arboretum Gołuchów. *Roczniki Wyższej Szkoły Rolniczej w Poznaniu* 40: 43–64.
- Król S. 1978. Zespoły roślinne parku gołuchowskiego. Część I – zespoły leśne. *Roczniki Akademii Rolniczej w Poznaniu* 46: 65–79.
- Lisiewska M., Madeja J. 2003. Rozmieszczenie ściśle chronionych gatunków grzybów w Wielkopolsce. *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Seria B*, 52: 7–25.
- Lisiewska M., Płaczek U. 1993. Macromycetes zbiorowisk leśnych parku w Gołuchowie (województwo kaliskie). *Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią, Seria B*, 42: 47–75.
- Małyżko S., Gajda Ł. 1997. Majątki wielkopolskie. Tom II. Powiat pleszewski. Seria: Dawne budownictwo folwarczne. Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno–Spożywczego w Szreniawie.
- Nowaczyk C. 1968. Mchy Arboretum w Gołuchowie, maszynopis.
- Oko Z. 1967. Skład gatunkowy i liczebność ptaków Arboretum Gołuchowskiego w roku 1965. PTPN, Prace Komisji Nauk Rolniczych i Leśnych, Poznań, 23(1): 207–224.
- Pakalski J., Cyzyman W., Kosowicz M., Łabędzki A., Gutowski J., Olejarski I., Puchałka R. 2005. Program Ochrony Przyrody Parku–arboretum w Gołuchowie. 2005. Biuro Usług Ekologicznych i Urzędzeniowo–Leśnych „OPERAT” S. C., Toruń, maszynopis.
- Płaczek U. 1988. Udział Macromycetes w zespołach leśnych Parku w Gołuchowie. Praca magisterska. Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska, Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Poznań, maszynopis.
- Przybyła M. 1976. Grzyby wyższe zabytkowego parku w Gołuchowie. Praca magisterska. Instytut Biologii Środowiskowej, Uniwersytet Łódzki, Łódź, maszynopis.
- Reszel J. 2001. Dynamika owocowania i biologia Macromycetes w Parku Pałacowym w Dobrzycy (Wielkopolska). Praca magisterska. Zakład Ekologii Roślin i Ochrony Środowiska, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu, maszynopis.
- Rozwałka R. 2017. Kosarze (Opiliones) Polski. Lublin.

- Rozwałka R., Rutkowski T., Bielak-Bielecki P. 2016. New data on introduced and rare synanthropic spider species (Arachnida: Araneae) in Poland (II). *Annales UMCS, Biologia* 71(1): 60–85.
- Salata S., Żurawlew P., Kowalczyk J. K. 2018. Nowe dane o rozmieszczeniu wybranych gatunków mrówek (Hymenoptera: Formicidae) w Polsce. *Wiadomości Entomologiczne* 37(1): 46–53.
- Sikora D. 2010. Parki historyczne w rejestrze zabytków – ustalenie przedmiotu i zakresu ochrony, problemy weryfikacji rejestru, granice ochrony konserwatorskiej. *Kurier Konserwatorski* 7: 11–16.
- Wilżak T., Żurawlew P. 2008. Przyroda Powiatu Pleszewskiego. Starostwo Powiatowe w Pleszewie.
- Żurawlew P. 2007. Gniazdowanie gawrona *Corvus frugilegus* w powiecie pleszewskim (Wielkopolska). *Przegląd Przyrodniczy* 18(3–4): 117–124.
- Żurawlew P. 2012a. Fauna parków dworskich na przykładzie powiatu pleszewskiego. W: *Fauna w parkach dworskich*. Muzeum Ziemiaństwa w Dobrzycy Zespół Pałacowo-Parkowy, Dobrzyca.
- Żurawlew P. 2012b. Motyle dzienne (Lepidoptera: Hesperioidea i Papilionoidea) okolic Pleszewa. *Przegląd Przyrodniczy* 23(1): 40–53.
- Żurawlew P. 2013a. Ptaki Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Ciemnej”. *Ptaki Wielkopolski* 2: 18–31.
- Żurawlew P. 2013b. Ważki (Odonata) pogranicza Wysoczyzny Kaliskiej i Równiny Rychwalskiej (Wielkopolska). *Odonatrix* 9(2): 33–54.
- Żurawlew P. 2014. Niezwykła przyroda powiatu pleszewskiego. Starostwo Powiatowe w Pleszewie.
- Żurawlew P., Grobelny S. 2012. Prostoskrzydłe (Orthoptera) powiatu pleszewskiego (województwo wielkopolskie). *Przegląd Przyrodniczy* 23(4): 78–97.
- Żurawlew P., Melke A. 2018. Kózkowate (Coleoptera: Cerambycidae) powiatu pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). *Przegląd Przyrodniczy* 29(2): 80–97.
- Żurawlew P., Rybacki M. 2018. Płazy (Amphibia) powiatu pleszewskiego (Wielkopolska). *Chrońmy Przyrodę Ojczyzną* 74(1): 3–18.
- Żurawlew P., Żurawlew D. 2010. Stanowiska rzadkich i zagrożonych roślin naczyniowych pogranicza Wysoczyzny Kaliskiej i Równiny Rychwalskiej. *Przegląd Przyrodniczy* 21(4): 3–10.
- Żurawlew P., Czachorowski S., Buczyńska E. 2015. Chruściki (Trichoptera) okolic Pleszewa. *Przegląd Przyrodniczy* 26(1): 39–44.
- Żurawlew P., Kosiński Z., Kempa M. 2017. Nowe dane o ekspansji dzięcioła zielonosiwego *Picus canus* w Wielkopolsce. *Ptaki Wielkopolski* 5: 71–78.

Ziemioródka dębowa *Cortodera humeralis*
(© Ryszard Orzechowski)

O autorze

PRZEMYSŁAW ŻURAWLEW,
rocznik 1975, zodiakalny Rak,
z wykształcenia polonista i pedagog,
a z zamiłowania przyrodnik, ornitolog
i entomolog. Od 30 lat niestrudzenie
zajmuje się przyrodą Wielkopolski.
Głównie koncentruje się na badaniu
bioróżnorodności obszaru powiatu
pleszewskiego. Stopniowo odkrywa
kolejne tajemnice lokalnej przyrody,
sukcesywnie publikując je w wielu
czasopismach naukowych.
Za działalność dla ochrony przyrody
wyróżniony w roku 2018 „Orlim Piórem”,
które przyznaje Klub Przyrodników.
(@ Piotr Rybarczyk)

